

Aistear

Creatchuraclam na Luath-Óige
The Early Childhood Curriculum Framework

**Eispéiris foghlama
le haghaidh leanaí**

Eispéireas foghlama 1: Fréamhacha Nua-Shéalainne Jack**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht: Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 5****Aoisghrúpa:** Leanaí óga agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Léann Luke scéal do Jack (5½ bliain d'aois) agus dá dheirfiúr óg Kate (16 mhí) gach oíche sula dteanna siad a chodladh. De réir mar a luíonn siad isteach le Daidí, cuidíonn Kate na leathanaigh a chasadh agus síneann a méar i dtreo na gcarachtar is fearr léi. Is breá léi leabhair flapaí agus d'inis Luke d'fheighlí Kate, Mags, faoi seo nuair a thosaigh Mags ag tabhairt aire di cúpla mí ó shin. Tá roinnt de na leabhair seo ag Mags agus is breá le Kate suí ar bhaclainn Mags ar an suíochán sa ghairdín agus breathnú orthu.

D'inis Luke do Mags freisin i dtaobh na spéise atá ag Jack i leabhair, go háirithe leabhair spóirt. Is an Nua-Shéalainn do Luke agus is breá leis féin agus le Jack léamh os ard faoi rugbaí. Mhúin Jack do leanaí eile ag teach Mags conas rugbaí a imirt, agus cúpla seachtain ó shin shocraigh Luke go rachadh Mags agus na ceithre leanbh eile a dtugann sí aire dóibh chuig cluiche rugbaí sa scoil áitiúil. Chomh maith leis sin cheannaigh sí dhá leabhar faoin Nua-Shéalainn mar go bhfuil Jack agus a theaghlach ag beartú cuairt a thabhairt ar mhamó agus ar dhaideo ansin an samhradh seo chugainn. Tá a lán á fhoghlaim ag Mags agus na leanaí eile faoin Nua-Shéalainn. Tá siad ag fáil amach faoin aimsir ann, faoi na spóirt a imríonn siad, faoin mbia a itheann siad, agus na cineálacha feirmeacha atá acu. Tá siad á gcur i gcomparáid freisin leis an sráidbhaile i gContae Thiobraid Árann áit a bhfuil cónaí orthu. Tá na leanaí sceitimíneach faoi Jack a bheith ag dul ar eitleán mór. Tá siad ag tógáil eitleáin cosúil leis i seomra súgartha Mags. Tá an t-eitleán bréige seo ollmhór!

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom spéis na leanaí a spreagadh chun cur lena bhfoghlaim agus a bhforbairt, agus chun a bhféiniúlacht a dhaingniú?

Eispéireas foghlama 3: Ag tacú le mo fhoghlaim**Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil)

Tá Kara (4 bliana d'aois) i rang na naíonán sóisearach. D'fhág a tuismitheoirí an scoil agus iad óg. Tá deacrachtaí litearthachta acu agus tuigeannta siad go bhfuil seo ina mhíbhuntáiste. Ba bhreá leo dá d'éireadh go maith le Kara ar scoil agus dá bhfaigheadh sí oideachas maith. Ach deir Kara nach maith léi an scoil. Cuireann an comhordaitheoir Pobail Teagmhála Baile is Scoile, Betty, cúnaimh ar fáil do Kara agus dá teaghlach. Iarrann Betty ar thuismitheoirí Kara labhairt leis an múinteoir, Iníon Nugent, agus molann sí cúpla ceist ar féidir leo iad a chur ar an múinteoir. Iarrann Iníon Nugent orthu cuidiú le Kara ar pé bealach is féidir leo. Molann sí go n-úsáidfidís leabhar pictiúr chun scéalta a léamh nó scéalta a insint di iad féin faoina dtréimhse ina leanaí. Is féidir leo pictiúir a tharraingt lena chéile sa bhaile agus labhairt ina dtaobh. Má tá am acu is féidir leo teacht isteach cúpla lá agus cuidiú sa seomra ranga.

Chuidigh Iníon Nugent le Kara ar scoil freisin trí fhiafraí di cad iad na leabhair is maith léi breathnú orthu agus a léamh ar scoil. D'fhreagair Kara, *leabhair mar gheall ar leanaí óga agus leanaí faoi éadaí maiseacha a chur orainn i dteach mo chara*. Úsáideann sí anois leabhair leis na topaicí seo go minic nuair atá scéalta á léamh aici do Kara agus dá cairde. Cuireann sí éadaí maiseacha agus frapaí cosúil le tiaraí, bábóga, bugaí agus málaí láimhe sa spás don súgradh samhlaíoch. Labhraíonn Iníon Nugent go minic le máthair Kara chun a fháil amach conas a leanfaidh siad leis an obair le chéile chun tacú le Kara sa bhaile agus ar scoil. Bíonn teagmháil idir Betty agus Iníon Nugent agus tuismitheoirí Kara freisin go rialta chun a chinntiú go mbíonn eispéiris dhearfacha ag Kara agus ag a teaghlach ar scoil.

Ábhar Machnaimh: *Cad is féidir liom a dhéanamh chun tacaíocht agus uchtach níos fearr a thabhairt do thuismitheoirí áirithe?*

Eispéireas foghlama 4: Iontráil oscailte – deiseanna cainte neamhfhoirmeálta**Téama: Folláine agus leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa: Mamailínigh agus leanaí****Suíomh: Sa bhaile agus seisiún naíonra**

Fáiltíonn Mina roimh na leanaí agus a dtuismitheoirí de réir mar a shroicheann siad an naíonra gach maidin. Dar léi, tá na cúig nóiméad teagmhála sin thar a bheith luachmhar. Sa tréimhse sin is féidir le tuismitheoirí a chur in iúl di más rud é gur mhaith leo comhrá a bheith acu léi i dtaobh a leanaí agus eagraíonn sí am a bheadh oiriúnach dóibh. Ag tús na bliana cuireann sí in iúl dóibh freisin gur féidir teacht uirthi ar an teileafón gach lá ó 1i.n. go dtí 1.30i.n. i gcás go mbeadh aon chúiseanna inní acu, nó chun plé a bheith acu mar gheall ar cé chomh maith is atá ag éirí leis an leanbh sa ghrúpa súgartha. Cuireann sí i gcuimhne dóibh go rialta ina thaobh seo, mar go gcuireann sé ar a suaimhneas iad má choinníonn sí i dteagmháil leo mar seo. Tugann gaolta nó feighlithe roinnt leanaí go dtí an naíonra iad, agus tá an cineál seo teagmhála an-luachmhar le haghaidh tuismitheoirí mar gur féidir leo glaoch a chur ar Mina le linn am lóin.

Thosaigh Mikie (2 bhliain 11 mhí d'aois) ag imirt i ngrúpa súgartha mí ó shin. Tá a mháthair, Lucy, anchúthail agus déanann Mina iarracht ar leith comhrá a bheith aici léi uair sa tseachtain. Taispeánann Mina rud éigin do Lucy, cosúil le grianghraf de Mikie ag imirt nó pictiúr a tharraing sé. Baineann sí úsáid as seo chun uchtach a thabhairt do Lucy labhairt faoi Mikie. Fiafraíonn sí faoi rudaí is maith leis a dhéanamh sa bhaile agus tugann sí moltaí do Lucy maidir lenár féidir léi a dhéanamh chun cur leis an méid a fhoghlaimíonn sé sa suíomh.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na straitéisí a d'fhéadfainn a úsáid chun cuidiú le tuismitheoirí a bheith níos muiníní labhairt liom faoina leanaí?

Eispéireas foghlama 5: An nuachtlitir**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa: Mamailínigh agus leanaí****Suíomh: Sa bhaile agus cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (naíolann)**

Chuir foireann na naíolainne Happy Start pacáiste fáilte ar fáil le haghaidh thuismitheoirí na leanaí nua. San áireamh sa phacáiste seo tá ráiteas misin na naíolainne agus eolas ar an gcaoi a dtacaíonn an fhoireann le foghlaim agus forbairt na leanaí. Chomh maith leis sin seolann siad abhaile nuachtlitir gach mí ionas go mbeidh a fhios ag na tuismitheoirí cad iad na hamhráin, scéalta agus gníomhaíochtaí atá ar siúl ag na leanaí. Bíonn na leanaí i mbun cinntí a dhéanamh i ndáil le cén t-eolas atá san áireamh. Seo a leanas sampla de nuachtlitir atá ar fáil i mBéarla, i bhFraincis agus i bPolainnis (príomhtheangacha dúchais na leanaí). Tá sé beartaithe ag an bhfoireann freisin teachtaireachtaí téacs a úsáid le haghaidh tuismitheoirí ar mian leo eolas a fháil faoi imeachtaí sa naíolann.

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom tuilleadh eolais a roinnt le tuismitheoirí faoina bhfuil ar siúl ag a leanaí i mo shuíomh?

Féach an nuachtlitir ar an gcéad leathanach eile.

Bealtaine 2009

Rudaí Iontacha a Dhéanamh lena Chéile!

Naíolann Tús Maith: Mamailínigh shinsearacha agus leanaí réamhscoile

Ár lá amuigh sa choill!

Ba mhaith linn buíochas a ghabháil leis na tuismitheoirí go léir a tháinig linn ar ár dturas chuig coillte Ghleann Garaidh. Bhain gach duine an-taitneamh as an lá. Deir na leanaí gur bhain siad taitneamh ar leith as an turas ar an mbus agus as an bpícnic! Thaitin go mór leo a bheith ag léimneach sa lathach ina mbuataisí. Ó d'fhillomar ón turas bhíomar ag foghlaim faoi chrainn agus faoi bhláthanna a fhásann sa choill. Thosaíomar freisin ag foghlaim faoi mhil a dhéanamh mar gur aimsíomar coirceoga faoi cheilt i gcúinne na coille. Beidh an tUasal Mackey, a chuireann mil ar fáil le haghaidh na siopaí áitiúla, ag tabhairt cuairte ar an réamhscoil ar an 12 Meitheamh. Tabharfaidh sé leis mil agus taispeánfaidh sé físteip mar gheall ar bheacha. Ba bhreá linn dá mbeadh sibh in ann bheith linn ag 10r.n. ar an lá sin?

Tá grianghraif de thuras Ghleann Garaidh ar taispeáint sa phríomh-halla.

Am le haghaidh Tuilleadh Scéalta

Beimid ag dul ar cuairt chun na leabharlainne mar is gnách ar an Aoine dheireanach den mhí seo. Míle buíochas leis na tuismitheoirí a tháinig linn an mhí seo caite.

An bhfaca tú ár mbus?

Sa mhéid gur bhain na leanaí an méid sin taitnimh as an turas ar an mbus chuig Coill Ghleann Garaidh bheartaíomar ár mbus féin a dhéanamh. Táimid an-bhuíoch de Dhaid Darren a thug boscaí móra cairtchláir dúinn chun an obair seo a dhéanamh. Tar éis dianoire tá ár mbus ildaite féin againn le roth stiúrtha, bonnán agus suíocháin. Chun cur leis an bplé a bhí againn ar chórais iompair beidh máthair Ava, Nóra ag teacht isteach an tseachtain seo chugainn chun caint linn faoina post mar thiománaí bus scoile. Beidh roinnt mhaith de na leanaí ag taisteal ar an mbus sin nuair a thosóidh siad sa réamhscoil i mí Mheán Fómhair. Beidh Nóra anseo ag 10.30r.n. ar an Déardaoin 14 Bealtaine. Tá fáilte roimh chách bheith linn agus fanacht i gcomhair cupán tae/caife ina dhiaidh i seomra na dtuismitheoirí.

Rannta

Mar is eol daoibh cuirimid san áireamh i gcónaí rann nó dán inár nuachtlitir. An mhí seo d'iarr na leanaí orainn focail an amhráin Timpeall Timpeall a chur ar fáil daoibh. Múinfidh siadsan na gníomhartha daoibh. Baint taitneamh as.

- Timpeall timpeall rothaí an bhus, rothaí an bhus, rothaí an bhus,
- Timpeall timpeall rothaí an bhus, rothaí ag casadh timpeall.
- Bíp, bíp, bíp ag adharc an bhus, adharc an bhus, adharc an bhus,
- Bíp, bíp, bíp ag adharc an bhus, géilligí don bíp bíp.

Cé aige/aici a bhfuil breithlá i mí Bealtaine?

Beidh Rarish Obert dhá bhliain d'aois ar an 1 Bealtaine.
 Beidh Sharon O'Brien trí bliana d'aois ar an 7 Bealtaine.
 Beidh Fiachra Long ceithre bliana d'aois ar an 15 Bealtaine.
 Beidh Kia Mihás cúig bliana d'aois ar an 17 Bealtaine.
 Tá súil againn go mbeidh breithlá sona agaibh go léir.

Dáta tábhachtach don dialann

Le linn an dá sheachtain tosaigh de mhí an Mheithimh tá súil againn bualadh leat agus le do leanbh ar feadh tamall gairid. Taispeánfaidh do leanbh a f(h)illteán ionas go bhfeicfidh tú cad a bhí á dhéanamh agus á fhoghlaim aige/aici le linn na bliana. Mura bhfuil an dáta agus an t-am feiliúnach duit, téigh i dteagmháil le Michelle, le do thoil, ar 084 6655437.

Eispéireas foghlama 6: Dialann laethúil Paul

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 5

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil speisialta)

Tá deacrachtaí measartha ginearálta foghlama ag Paul (5 bliana d'aois). Téann sé ar an mbus gach maidin chuig Scoil Speisialta *Holy Angels* atá seacht míle dhéag óna bhaile. Is annamh a thugann a thuismitheoirí cuairt air ar scoil toisc an achair fhada chun na scoile, agus mar sin coinníonn a thuismitheoirí agus a mhúinteoir dialann speisialta laethúil chun a chéile a choinneáil chun dáta ó thaobh conas atá ag éirí le Paul. Ciallaíonn sé seo gur féidir lena thuismitheoirí labhairt leis faoina dtarlaíonn ar scoil agus gur féidir leo athdhaingniú a dhéanamh ar a chuid foghlama sa bhaile. Ciallaíonn sé freisin gur féidir leis na cleachtóirí a chur san áireamh na nithe a tharlaíonn sa bhaile, mar go bhfuil sé deacair ar Paul é féin a chur in iúl.

Bhí Paul thar a bheith sceitimíneach nuair a fuair a theaghlach coileán nua. Scríobh a mháthair faoi seo sa dialann. Bhain an múinteoir úsáid as an eolas seo nuair a bhí a ghníomhaíochtaí á eagrú aici don tseachtain. Sread Paul go sceitimíneach nuair a bhí ainm an choileáin ar eolas ag Iníon O'Malley agus bhí an chuma air gur bhain sé an-taitneamh as scéal a léigh sí faoi mhadra caorach ar fheirm. Seo a leanas sliocht as dialann Paul.

Ábhar Machnaimh: *Cad iad na socruithe speisialta is féidir liomsa a dhéanamh chun eolas a roinnt le tuismitheoirí nach bhfeicim go minic?*

Fíor 2: Sliocht as dialann laethúil Paul

Feabhra 28

Hi Fiona

Níor chodail Paul go maith aréir. Bhí cuma mhaith air nuair a d'fhill sé ón scoil. D'ith sé a thae agus d'imíomar ag siúl leis ina chathaoir rothaí. Tháinig Toby, an coileán freisin. Bhí a fholcadh ag Paul mar is gnách agus léamar scéal dó ach ar chúis éigin bhí sé míshocair. Tá seans go mbeidh sé tuirseach ar scoil inniu. Tá fhios agam go bhfuilimse ar aon chuma!

Le dea-ghuí,
Aileen

Feabhra 28

Go raibh maith agat, a Aileen. Bhí seisiún ag Jackie, fisiteiripeoir Paul leis inniu. Dúirt mé léi go raibh seans ann go mbeadh sé beagán tuirseach. Rinne sí roinnt aclaíochta leis agus nuair a thug sí ar ais chuig an rang é bhí sé traochta, mar sin chuir mé é sa spás suaimhneach lena theidí agus a bhlaincéad agus bhí codladh beag aige. Ghlac sé lón maith agus bhí sé i ndea-ghiúmar ina dhiaidh sin. Tá sé fós ag baint taitnimh as na leabhair i dtaobh ainmnithe. Tá sé ag éirí an-mhaith freisin ag leagan na dtúr de bhloic lena cheann agus tá an cleachtadh atá ar siúl aige sa bhaile le sonrú ar a ghníomhaíochtaí. Tá súil agam go bhfaighidh tú codladh anocht.

Mar a deirim i gcónaí, is féidir leat glaoch a chur orm aon uair ar 087227569,
Fiona

Eispéireas foghlama 7: Ag léiriú comhbhá

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Sa bhaile, feighlíocht linbh agus rang na naíonán (bunscoil)

Is baintreach fir é Mike agus thug sé cuairt ar scoil a iníne, Saoirse, inniu chun a fháil amach conas a bhí ag éirí léi i rang na naíonán sinsearach. Tá polasaí ag an scoil tuairisc lártéarma a thabhairt do thuismitheoirí i mí Feabhra ag na cruinnithe idir thuismitheoirí agus múinteoirí agus ceann eile i dtreo dheireadh mhí an Mheithimh. Seo an chéad uair a bhuail Mike go pearsanta le múinteoir Shaoirse. Ba í a bhean chéile, Mary a mbíodh an teagmháil go léir aici leis an scoil. Tugann Niamh, feighlí Shaoirse, Saoirse ar scoil gach lá agus bailíonn sí í fad is atá Mike ag obair agus cuireann sí Mike ar an eolas maidir le conas atá ag éirí le Saoirse ar scoil. Tá aithne mhaith aici ar mhúinteoir Shaoirse agus bíonn comhrá neamhfhoirmiúil aici léi go minic, go háirithe ón uair ar thosaigh Mike ag iarraidh uirthi seo a dhéanamh ar a shon. Bhí an scoil an-mhaith ag tacú le Saoirse ó fuair a mamaí bás cúig mhí ó shin. Bhí Iníon Buckley, múinteoir Shaoirse, i dteagmháil gutháin rialta le Mike ó shin i leith. Bhí Mike fós neirbhíseach, ámh, faoina chruinniú.

Chuir Iníon Buckley Mike ar a shuaimhneas láithreach agus chuir in iúl dó go raibh ag éirí an-mhaith le Saoirse. D'imigh sí tríd an gcárta tuairisce leis go sonrach agus d'fhiafraigh sí de cúpla uair an raibh aon cheisteanna aige. Thaispeáin sí samplaí d'obair Shaoirse dó freisin – obair a bhí ar taispeáint ar na ballaí, ina leabhair agus ina fillteán. Thaispeáin sí roinnt grianghraf dó. In dhá cheann de na pictiúir seo bhí Saoirse ag tabhairt aire do bheirt leanaí óga agus í ag súgradh le cara léi. Scríofa in aice leis na grianghraif bhí an fortheideal, *Ná bíodh imní ort, a Lucy. Tabharfaidh mise aire duit.* Mhínigh Iníon Buckley go raibh Saoirse agus a cara ag ligean orthu go raibh mamaí Lucy tinn agus go bhfuair sí bás. D'fhiafraigh sí de Mike conas a bhí ag éirí le Saoirse sa bhaile agus d'inis sé di faoin na rudaí a mbaineann sí taitneamh astu agus na nithe atá dian uirthi, anois sa mhéid go bhfuil Mamaí imithe. Thug Iníon Buckley an cárta tuairisce do Mike le tabhairt abhaile leis agus d'iarr air glaoch uirthi nó nóta a sheoladh isteach dá dteastódh uaidh labhairt léi faoi Shaoirse. Dúirt leis go gcoinneodh sí súil ghéar ar Shaoirse agus go nglaofadh sí air i gceann cúpla seachtain chun eolas chun dáta a thabhairt dó. Leag sí béim athuair ar go raibh ag éirí go maith le Saoirse lena foghlaim agus go raibh sí ag déileáil go maith leis an scoil tar éis di a Mamaí a chailliúint.

?

Ábhar Machnaimh: An ndéanaim dóthain machnaimh ar na himeachtaí agus na cúinsí i saol daoine a bhféadfadh tionchar a bheith acu ar fhoghlaim agus ar fhorbairt na leanaí?

Eispéireas foghlama 8: Dan, fear an cheoil**Téama: Cumarsáid, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3****Aoisghrúpa:** Leanaí óga, mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus feighlíocht linbh

Is ceoltóir é Dan. Is breá lena leanaí féin ceol agus chas sé leo sa bhaile ón aois an-óg. Tagann sé anois chuig a suíomh feighlíochta uair sa choicís ar cheann dá laethanta saoire ón obair chun a ghiotár a sheinm agus amhráin a chasadh leis na leanaí. Is breá leo a ghiotár. Teastaíonn uathu a fháil amach cé chomh trom is atá seo, cad as a bhfuil sé déanta, agus cá mhéad sreang atá air. Taispeánann Dan dóibh conas a oibríonn sé. Ceann de na laethanta thug sé leis a dhromaí agus thaispeáin sé drumadóireacht dóibh. Bhain sé úsáid as rithimí urlabhartha chun cuidiú leo an buille a thapáil: *An-nie Jou-bert* (ainmneacha leis na leanaí níos óige) agus *D'ith mé úll is d'ól mé tae* (abairtí leis na leanaí níos sine). Bíonn na leanaí ag tnúth leana chuirteanna. Déanann siad cleachtadh beagnach gach lá ionas gur féidir leo a thaispeáint do Dan cé chomh maith is atá siad ag bualadh bos nuair a fhilleann sé. Roimh an gcéad chuairt eile aige déanann Noleen, an feighlí, agus na leanaí giotáir as dramhábhar. Tá siad an-sceitimíneach a mbanna ceoil a thaispeáint do Dan!

?

Ábhar Machnaimh: Cad iad na cumais speisialta atá ag tuismitheoirí a bhféadfaí fónamh a bhaint astu agus iad seo a roinnt leis na leanaí?

Eispéireas foghlama 9: Níl sé choíche ródhéanach**Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 2****Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus seisiún naíonra

Nuair a bhí Sonia óg chaill sí roinnt mhaith scoile. Mar thoradh air sin, bhí deacrachtaí léitheoireachta aici agus bhí sé deacair uirthi obair le heolas scríofa. Nuair a sheol naíonra a leanaí nótaí abhaile bhí uirthi iarraidh ar a deirfiúr iad a léamh di. Le caitheamh ama chuir sí aithne ar Maggie, tuismitheoir eile. Chuir Maggie ina lú uirthi dul léi chuig ranganna i seomra na dtuismitheoirí. Bhí creis sa seomra in aice láimhe áit a bhféadfadh mamailíneach Sonia fanacht. Roghnaigh Sonia agus Maggie cúrsa ceardaíochta do thosaitheoirí. Bhí mac ceithre bliana d'aois Sonia thar a bheith sásta í a fheiceáil ag teacht isteach chuig a naíonra. Bhain Sonia taitneamh as an gcúrsa agus bhí sí níos muintíní labhairt le cleachtóir Evan. Ina dhiaidh sin d'fhreastail sí ar chúrsa tuismitheoireachta agus bhraith sí ansin go bhféadfadh sí cur leis óna taithí féin. Mhol an múinteoir a d'eagraigh na cúrsaí di clárú le haghaidh rang litearthachta do dhaoine fásta. Tá an-dul chun cinn ar siúl ag Sonia. Is breá léi go háirithe a bheith ag léamh dá leanaí agus bíonn sí ag tnúth le nótaí a theacht abhaile, agus anois is féidir léi iad a léamh í féin.

?

Ábhar Machnaimh: Cad is féidir liomsa agus le mo chomhghleacaithe a dhéanamh inár suíomh chun cuidiú le tuismitheoirí ina ról mar oideachasóirí a leanaí?

Eispéireas foghlama 10: Daid Bhláithín

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 6**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Sa bhaile agus rang na naíonán (bunscoil)

Tá triúr leanaí ag Joan agus Con sa bhunscoil. Is baill ghníomhacha iad beirt de Chumann na dTuismitheoirí agus freastalaíonn duine díobh ar gach cruinniú. Tá caidrimh mhaithe acu leis na múinteoirí agus leis na tuismitheoirí ó thosaigh a gcéad leanbh ag freastal ar scoil. Tógadh eastát tithíochta sa cheantar áitiúil agus tá an líon leanaí sa scoil méadaithe go mór ó shin. Le déanaí chuidigh Cumann na dTuismitheoirí agus foireann na scoile le lá oscailte a eagrú le haghaidh tuismitheoirí na leanaí nua. D'fhreastail Patrick ar an gcruinniú, a bhfuil iníon aige i rang na naíonán sóisearach. Tá spás súgartha lasmuigh á fhorbairt ag Cumann na dTuismitheoirí a áireoidh limistéar chun plandaí a chur. Mhol Con do na múinteoirí go m'fhéidir go mbeadh suim ag Patrick páirt a ghlacadh i bhforbairt an spáis súgartha lasmuigh. Tugann Patrick aire do na leanaí gach deireadh seachtaine ón uair a scar sé féin agus a bhean chéile. Is tógálaí páirtaimseartha é. Bhí Patrick thar a bheith sásta gur iarradh air agus go háirithe sa mhéid gur chuir an múinteoir féin an cheist air. Bhí a iníon, Bláithín thar a bheith sásta ina thaobh chomh maith. Braitheann Patrick go bhfuil sé ag cur go dearfach le foghlaim agus forbairt a leanaí agus go bhfuil an pobal scoile ag baint sochair as a scileanna.

Thar an gcéad chúpla seachtain eile, d'oibrigh Patrick, an múinteoir ranga, leanaí, agus roinnt tuismitheoirí eile le chéile agus bhí an spás súgartha ullamh i mí an Mheithimh in am don ghrian!

?

Ábhar Machnaimh: An bhfuil bealaí ann ar féidir liom daideanna a mhealladh le bheith níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí?

Eispéireas foghlama 13: Athruithe

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 3**Aois: Leanaí****Suíomh: Sa bhaile, seisiún naionra agus rang na naíonán (bunscoil)**

Freastalaíonn Simon (beagnach 6 bliana d'aois) ar bhunscoil áitiúil. Thosaigh a thuismitheoirí ag éirí inmíoch faoina iompar nuair a bhí sé tuairim is dhá bhliain go leith d'aois. Bhí deacrachtaí ag Simon díriú isteach ar ghníomhaíochtaí agus iad a chur i gcrích. Labhair siad leis an altra sláinte poiblí. Bhí síse den tuairim nach raibh aon chúis inmí láithreach ann agus mhol sí dóibh Simon a sheoladh chuig réamhscoil an Meán Fómhair dár gcionn. Shocraigh sé isteach go maith. Bhí an cóimheas daoine fásta le leanaí an-mhaith agus sannadh Simon don Oibrí Bunriachtanach, Kelly, a chaith am leis go minic in idirghníomhaíochtaí duine le duine agus chuidigh sí leis súgradh agus idirghníomhú le leanaí eile sa ghrúpa. Chuidigh Kelly tascanna a bhriseadh síos le haghaidh Simon agus thaispeáin dó conas a oibríonn rudaí cúpla uair. Thug sí píosa amháin eolais nó treoir amháin dó ag an uair agus chuidigh leis páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí leis na leanaí eile. Thaitin sé go háirithe le Simon an súgradh le huisce agus bheith ag súgradh lasmuigh. Chuidigh Kelly leis córas cairde a bhunú agus thaitin sé go mór le Rachel bheidh ina cara speisialta ag Simon. Chaith Simon dhá bhliain sa réamhscoil.

Bhí inmí ar thuismitheoirí Simon faoina aistriú chuig an mbunscoil. Bhí sé ar tí dul chuig an scoil áitiúil áit a bhfuil 19 naíonán shóisearacha, naíonán shinsearacha agus leanbh rang a haon sa seomra ranga. Bhuail thuismitheoirí Simon leis an bpríomhoide agus leis an múinteoir sular thosaigh sé ar an scoil agus chuir siad síos ar a gcúiseanna inmí agus ar an gcabhair bhreise a fuair Simon sa réamhscoil. Shocraigh siad bualadh lena chéile arís i lár Dheireadh Fómhair nuair a bheadh seans ag an múinteoir aithne a chur ar Simon. Tar éis an chruinnithe sin atreoraíodh Simon le haghaidh measúnú oideachais. Tar éis an mheasúnaithe, dréachtaíodh Plean Oideachais ar leith dó agus ceapadh cúntóir riachtanas speisialta dó chun cuidiú leis sa seomra ranga ar feadh 10 n-uaire sa tseachtain.

Tá Simon anois sna naíonáin shinsearacha. Caitheann sé am le múinteoir riachtanas speisialta oideachais na scoile ag obair ar scileanna ar leith a chuideoidh leis lena chuid foghlama. Tá thuismitheoirí Simon sásta lena dhul chun cinn agus leis an obair atá ar siúl ag na múinteoirí chun a chinntiú go bhfuiltear ag freastal ar a riachtanais. Faigheann siad aiseolas rialta ón scoil agus labhraíonn siad leis an múinteoir uair gach coicís ar an teileafón chun a fháil amach céard is féidir leo a dhéanamh chun cuidiú le dul chun cinn Simon.

Ábhar machnaimh: Conas is féidir liom feabhas a chur ar an gcaoi a n-oibrím le thuismitheoirí na leanaí le Riachtanais Speisialta Oideachais (RSO) chun go mbeadh na thuismitheoirí níos rannpháirtí i bhfoghlaim agus i bhforbairt a leanaí?

Eispéireas foghlama 16: Téann Ruairí go dtí an t-ospidéal

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 2 agus Spríoc foghlama 5**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang naíonán (Gael scoil)

(Thosaigh an t-eispéireas seo le linn an tseisiúin chomhrá Ghaeilge)

Bhí Múinteoir Seán ag labhairt lena rang de 23 naíonán sóisearach agus sinsearach. Bhí inní ar Ruairí, an puipéad, toisc go raibh air dul go dtí an t-ospidéal chun go mbainfí a chéislíní. D'fhiafraigh Múinteoir Seán de na leanaí conas a bhraithfeadh siad dá mbeadh orthu dul go dtí an t-ospidéal. Fuair sé freagraí éagsúla. Ansin d'fhiafraigh sé de na leanaí conas a d'fhéadfaidís cuidiú le Ruairí brath níos fearr mar gheall ar an gcuairt ar an ospidéal. Rinne roinnt mhaith de na leanaí comhbhá le mothúcháin inní agus neirbhíse Ruairí agus faoi bheith ina aonair agus scoite amach óna theaghlach agus a chairde.

Thosaigh Myra (beagnach 6 bliana d'aois), a bhfuil fiobrós chisteach uirthi, ag labhairt ar na sealanna fada a chaith sí san ospidéal. Bhí gach duine ag éisteach léi go cúramach. Thosaigh sí le plé ar an ospidéal agus ar an gcúis a mbíonn ar dhaoine dul ann. Chuir roinnt de na leanaí a scéalta féin in iúl mar gheall orthu féin agus chuir Múinteoir Seán leis an méid a bhí le rá acu. D'éascair sraith comhráite as an bplé thar an gcéad chúpla lá eile maidir le cén fáth a n-éiríonn daoine tinn, conas a thagann biseach orthu, agus cén fáth a bhfaigheann roinnt daoine bás de bharr tinnis.

Níos déanaí i rith na seachtaine, agus tar éis roinnt acmhainní a thabhairt ón mbaile, thiomsaigh Múinteoir Seán agus na leanaí bailiúchán frapaí agus éadaí maiseacha chun ospidéal a dhéanamh. Bhí ceathrar tinn ann - Ruairí, Teidí, Nóra, agus Múinteoir Seán. Roinn sé an grúpa leanaí i gceithre ghrúpa agus d'iarr orthu oibriú le chéile chun freastal ar riachtanais duine amháin de na hothair. Gan mhoill shroich ceithre fhoireann de dhochtúirí agus altraí chomh maith le cuairteoirí an t-ospidéal chun Ruairí, Teidí, Nóra agus Múinteoir Seán a fheiceáil. Thar an gcéad seachtain eile, bhí deis ag na grúpaí cóireáil a chur ar na hothair seo agus ar othair nua, agus fuair gach leanbh an deis a bheith ina dhochtúir, altra, chuairteoir agus othar. Chuir an phleanáil seo ar chumas Mhúinteoir Seán am a chaitheamh le gach ceann de na ceithre ghrúpa agus thug seo an deis dó teanga nua a thabhairt isteach sa chomhthéacs agus a dtuiscint ar bheith san ospidéal a fhorbairt.

Tá sé beartaithe ag Múinteoir Seán úsáid a bhaint as roinnt suíomhanna ina mbeadh daoine i sáinn chun plé a spreagadh agus foghlaim a chur chun cinn i réimsí éagsúla den churaclam thar na seachtainí le teacht.

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom cuidiú leis na leanaí iniúchadh a dhéanamh ar shuíomhanna agus ar eispéiris nua trí mheán an phlé agus trí shúgradh samhlaíoch?

Eispéireas foghlama 18: Toirtíní úll, suibhe agus láibe

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Feighlíocht linbh

Tugann Margaret aire do bheirt leanaí ina teach féin agus tuismitheoirí na leanaí sin ag obair. Tosaíonn siad an lá trí lámha a ní agus naprúin a chur orthu. Bhí John (2 bhliain agus 2 mhí), Orla (5 bliana) agus Margaret ag déanamh toirtíní úll lá amháin. Chuidigh Orla le Margaret na húlla a ghearradh, agus chroith John an siúcra orthu. Nuair a bhí na toirtíní úll san oigheann bhain John agus Orla úsáid as an taosrán a bhí fágtha chun toirtíní suibhe a dhéanamh. Bhí an-spraoi acu ag rolladh amach an taosrán díreach mar a rinne Margaret, agus chuir siad subh sa lár sular chuir siad bainne ar na himill chun iad a shéalú. Bhain John taitneamh as an bplúr a chroitheadh ar an taosrán ionas nach ngreamódh an taosrán den bhord. Nuair a bhí críochnaithe acu chuidigh siad le Margaret glanadh suas. Scuab Orla an t-urlár fad is a d'úsáid John an méisín deannaigh agus scuab.

Níos déanaí d'imigh Orla agus John amach ag súgradh. Rinne siad toirtíní láibe lasmuigh agus thug Orla cloch do John agus thug na treoracha seo dó: *Rollaigh amach an taosrán John mar tá toirtín uainn don dinnéar. Toirtín blasta. Is féidir leatsa an chuid seo a dhéanamh. Buachaill maith, bácáil an-mhaith.* D'iarr sí ar John cuidiú léi glanadh suas nuair a bhí críochnaithe acu díreach mar a rinne Margaret. D'aontaigh sé go sásta. Nuair a bhí an toirtín láibe bácáilte roinn na leanaí an toirtín le teidí agus le bábóg Orla, Babs, díreach mar a rinne níos luaithe i rith an lae le Margaret.

Ábhar Machnaimh: Cad atá á fhoghlaim ag na leanaí trí bheith ag breathnú ar mo ghníomhartha agus ag déanamh aithrise orthu.?

Eispéireas foghlama 19: Ní theastaíonn uaim go dtiocfaidh tusa go dtí mo bhreithlá

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na Naíonán (bunscoil)

I rang na naíonán tá leanaí ó chultúir éagsúla lena n-áirítear leanaí ón Lucht Siúil agus leanaí ón bPolainn, ón tSín agus ón Éigipt. Go luath i rith an téarma thug an múinteoir, Bean Uí Raghallaigh, faoi deara go raibh rudaí ciníocha éagóracha á rá ag roinnt de na leanaí agus iad ag idirghníomhú le leanaí eile sa rang. Tharla seo d'fhormhór ag am sosa sa chlós.

Lá amháin chuala sí comhrá ina ndúirt leanbh amháin an méid seo a leanas le leanbh eile, *Ní theastaíonn uaim go dtiocfaidh tusa go dtí mo bhreithlá mar go bhfuil tú donn*. Labhair an múinteoir leis an mbeirt leanaí, ag cur Zara (an leanbh le craiceann donn) ar a suaimhneas ar dtús báire agus ag labhairt léi faoina raibh sí ag mothú. Ansin dhírigh sí ar a fháil amach cén fáth a raibh an leanbh eile, Anna, á hiompar féin mar seo. Thuig Bean Uí Raghallaigh go bhféadfadh cúpla rud a bheith ina chúis leis seo. An raibh na cailíní tar éis easaontú a bheith acu faoi rud éigin? Ar chuala Anna duine eile ag rá an ruda a dúirt sise? Ar theastaigh ó Anna Zara a ghortú agus dath a craicne a úsáid chun é seo a dhéanamh? Labhair Bean Uí Raghallaigh le Anna faoi na nithe coscracha a dúirt sí agus í ag súgradh le Zara. Mhínigh sí an chaoi a bhféadfadh seo Zara a ghortú agus nach bhfuil sé ceart go leor rudaí mar sin a rá. Chuidigh sí le Anna machnamh ar conas a bhraithfeadh sise dá ndéanfaí amhlaidh léi.

Bhí tacaíocht á lorg ag Bean Uí Raghallaigh maidir leis an gcaoi a bhféadfadh sí déileáil leis an scéal leis an rang go léir. D'éirigh léi sin a dhéanamh trí roinnt léitheoireachta a dhéanamh faoi leanaí agus claontacht agus idirdhealú éagórach. Rinne sí tagairt do pholasaí na scoile maidir le cuimsitheacht agus bhain úsáid as an doiciméad *Oideachas Idirchultúrtha sa Bhunscoil: Treoirilínte do Scoileanna* (CNCM, 2005). Chomh maith leis sin thug sí cuairt ar www.action.ncca.ie chun roinnt samplaí cleachtais a fháil ó mhúinteoirí eile a raibh orthu freagairt do choinbhleacht. Labhair sí freisin leis an bpríomhoide.

Thuig Bean Uí Raghallaigh go raibh sé tábhachtach dul i ngleic leis an gceist seo láithreach chun tacú le Zara agus Anna chomh maith leis na leanaí eile. Lean sí an scéal sa seomra ranga trí obair bhunaidh a dhéanamh ar mhothúcháin. Bhain sí úsáid as leabhair scéalta chun iniúchadh a dhéanamh ar na téamaí 'bheith fágtha ar lár' agus 'ainmneacha a thabhairt ar leanaí'. Trí an mean seo, rinne sí féin agus na leanaí machnamh ar ghníomhartha agus ar smaointe an duine a dhéanfadh a leithéid, an duine a bheadh thíos lena leithéid agus an bhreathnóra a thabharfadh an gníomh faoi deara. Rinne sí athbhreithniú ar íomhánna de dhaoine a bhí léirithe sa seomra ranga trí phóstaeir agus trí ghrianghraif agus d'athraigh roinnt díobh seo chun go mbeadh daoine ó chultúir bhreise ar taispeáint. Chomh maith leis sin d'aimsigh sí bábóga ilchultúrtha (bábóga fireanna agus baineanna le tréithe fisiceacha réadúla) le cur sa spás don súgradh samhlaíoch chomh maith le criáin agus péinteanna ar dhathanna éagsúla craicne. I gcás go dtarlóidh a leithéidí céanna arís labhródh sí le tuismitheoirí na leanaí i gceist. Go dtí sin, bhreathnódh sí go géar ar an gcaidreamh idir Zara agus Anna, agus d'oibreodh leis an rang iomlán chun go mbraithfeadh gach duine go bhfuil an scoil ina heispéireas dearfach do chách.

Ábhar Machnaimh: An bhfuilim ag ceadú, trí thaisme, do leanaí a chéile a ghortú le focail agus le gníomhartha?

Eispéireas foghlama 22: Lá Fhéile Pádraig faoi sheán is faoi mhaise duit

Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Spríoc foghlama 5**Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Rang na naíonán (bunscoil)**

Bhí an grúpa de 25 naíonán sinsearach ag déanamh cártaí do Lá Fhéile Pádraig. Bhí siad ag obair orthu ar feadh cúpla lá, ag greamú, ag gliúáil agus ag déanamh pictiúr. Bhí siad ag scríobh teachtaireachtaí chuig a dteaghlaigh ar na cártaí. Bhí a lán deiseanna ag na leanaí scríobh gach lá, mar shampla liostaí siopadóireachta agus teachtaireachtaí teileafóin sa spás don súgradh samhlaíoch, lipéid don obair i gcúinne na mbloc, ainmneacha do shaothair dhrámh-ealaíne, cailc agus cláir dhubha bheaga sa chúinne scríbhneoireachta chun teachtaireachtaí agus nuacht a scríobh, cóipleabhair chun scéalta a scríobh, agus cluichí litreacha ar an ríomhaire agus ar an gclár bán idirghníomhach. Chomh maith leo seo bhain an múinteoir úsáid as mioncheachtanna chun léiriú dóibh conas litreacha a fhoirmiú.

Ní maith le John (5½ bliain d'aois) earráidí a dhéanamh agus é ag scríobh. D'iarr sé ar Bhean Fogarty a bheith ina scríobhaí dó mar a dhéanann sí nuair a bhíonn an rang ag insint agus ag cruthú scéalta. Chun cuidiú leis a fhéinmhuinín a fhorbairt sa scríbhneoireacht, thathantaigh Bean Fogarty air triail a bhaint as. *No, déanfaidh mé praiseach de*, a dúirt sé. Thóg Bean Fogarty nóta as fillteán oibre John, a scríobh sé chuig na síoga sa scéal, Na Síoga agus an Gréasaí Bróg. D'imigh sí ar a glúine in aice le John agus dúirt, *An cuimhin leat an lá nuair a scríobh tú an nóta seo chuig na síoga? Bhí an nóta sin ar fheabhas, léimis le chéile é*. Rinne John miongháire agus é ag breathnú ar a nóta. Chuir sí i gcúimhne dó freisin na liostaí siopadóireachta a scríobh siad níos luaithe i rith na seachtaine, agus faoi na leabhair agus póstaer le focail ar fud an tseomra. Mhol Bean Fogarty, *Fanfaidh mé in aice leat agus cabhróidh mé leat más gá*. D'aontaigh John. D'fhiafraigh an múinteoir de céard ba mhaith leis a chur ar an gcárta. D'fhreagair sé, *Lá Fhéile Pádraig faoi Sheán is faoi Mhaise Mamaí agus Daidí. Grá mór, John*. Go tobann léim John as a shuíochán agus d'imigh go dtí an balla ar a raibh póstaer le 'Lá Fhéile Pádraig faoi Sheán is faoi Mhaise' scríofa air. *Is féidir liom é seo a scríobh*, ar seisean de scread áthais. Chóipeáil John go cúramach é. D'fhiafraigh sé den múinteoir conas mamaí agus daidí a litriú. Theastaigh ó Bhean Fogarty a fháil amach an raibh aon leanbh eile ag baint úsáide as na focail, agus thosaigh plé leis an gcuid eile den ghrúpa agus rinneadh roinnt moltaí. Bhain John triail as mamaí a litriú, M-A-M-Í. Bhain Bean Fogarty úsáid as comharthaíocht dhearfach choirp chun tacú leis. Mhínigh sí dó go raibh 'a' sa bhreis san fhocal mamaí. De réir mar a chríochnaigh sé gach focal, dhearbhaigh sí a iarrachtaí agus thug uchtach dó: *Measaim go mbeidh do mhamaí agus do dhaidí an-sásta nuair a osclóidh siad do chárta agus nuair a léifidh siad an teachtaireacht a scríobh tú air tú féin*. Bhí John an-sásta go deo leis féin nuair a bhí críochnaithe aige. Ag 2 i.n. rith sé go dtí an doras chun fáilte a chur roimh a mháthair agus a chárta ina lámh aige.

Ábhar Machnaimh: An gcuidím leis na leanaí an dul chun cinn atá á dhéanamh acu a fheiceáil agus an gcothaím seo?

Eispéireas foghlama 25: Is féidir linn cinneadh a dhéanamh

Téama: Folláine agus Leas, Aim 4 agus Spríoc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (cúram iarscoile)

D'imigh na leanaí ó ranganna na naíonán sa bhunscoil chuig an gclub iarscoile. Chuidigh Ray, an t-oibrí iarscoile, leo a gcuid gníomhaíochtaí a phleanáil. Rinne sé iarracht timpeallacht dhaonlathach neamhspleách a chothú. De ghnáth bíonn struchtúr solúbtha ann sa seisiún a áiríonn am lasmuigh, gníomhaíocht amháin nó dhó laistigh (ceann amháin a bheartaíonn Ray, agus ceann eile a bheartaíonn na leanaí), saorshúgradh, agus ansin gníomhaíocht i ngrúpa roimh dhul abhaile. Reáchtáil sé cruinniú le hocht leanbh chun a bheartú cad a dhéanfaidís do na 2½ uair sula mbaileodh a dtuismitheoirí iad. Ní raibh rochtain dhíreach ar an spás lasmuigh ar fáil, mar sin d'imigh na leanaí amach mar ghrúpa le haghaidh gníomhaíochtaí a d'eagraigh Ray nó le haghaidh gníomhaíochta nó tionscadail ar leith a bheartaigh siad féin. Le linn an ama don saorshúgradh féadfaidh na leanaí roghnú ó acmhainní agus ábhair éagsúla, mar shampla an spás ríomhairí, an spás don súgradh samhlaíoch, an spás le haghaidh na n-ealaíon agus na ceardaíochta, an spás gainimh agus uisce, an spás tógála, agus spás suaimhnis ina bhfuil leabhair agus míreanna mearaí.

Tá clár maighnéid ag Ray ar féidir le gach leanbh a (h)ainm a ghreamú de agus/nó a (h)ainm a scríobh air. Chuir na leanaí pictiúir de gach gníomhaíocht a bhí beartaithe acu a dhéanamh le linn an tseisiúin ar an gclár in aice lena n-ainmneacha agus/nó a ngrianghraif. Choinnigh Ray síúl ghéar orthu chun a chinntiú go raibh réimse gníomhaíochtaí ar síúl ag na leanaí go léir. Roimh dhul abhaile tháinig na leanaí le chéile arís mar ghrúpa chun scéal a chlos agus amhráin a chasadh agus chun labhairt faoina raibh déanta acu.

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom na leanaí a áireamh sna cinní maidir lena ndéanfaidh siad sa suíomh?*

Eispéireas foghlama 27: Go leor boscaí!**Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 1****Aoisghrúpa: Mamailínigh agus leanaí****Suíomh: Sa bhaile**

Is tuismitheoir singil í Jenna agus bíonn sí sa bhaile lena beirt leanaí, Robert (2½ bliain d'aois) agus Rebecca (5 bliana d'aois). Tá cónaí orthu i gceantar faoi mhíbhuntáiste i lár na cathrach. Ag amanna bíonn sé deacair ar Jenna déileáil leis na leanaí, go háirithe sa mhéid nach bhfuil rochtain ar an ngairdín ón árasán agus go gcaithfear dul ar bhus chuig an bpáirc is cóngaraí. Bhí Pat, an t-oibrí tacaíochta teaghlaigh, ag cuidiú le Jenna páirt a ghlacadh sa súgradh leis na leanaí eile. D'imigh Pat agus an teaghlach chuig an siopa leictreach áitiúil chun boscaí folmha éagsúla a fháil. D'imir Jenna agus na leanaí eile lena chéile chun na boscaí seo a thiontú ina ngaráistí agus ina gcoimpléisc d'árasáin. Chuir Pat péinteanna, glioscarnach agus gliú ar fáil agus d'oibrigh an teaghlach go léir lena chéile go sona sa chistin ag beartú cé dhéanfadh an chéad ní eile. Ar scoil phéinteáil Rebecca pictiúir, a thug sí abhaile chun an t-árasán a mhaisiú. Chuidigh Jenna le Robert rampa a dhéanamh dá charr chun dul isteach sa gharáiste. Níos déanaí i rith na seachtaine d'imigh Jenna, Robert agus Rebecca ar shiúlóid agus chuir a ngaráistí agus a n-árasáin i gcomparáid leis na cinn ina gceantar. Bhí spraoi acu ag siúl agus ag moladh nithe a d'fhéadfaidís a chur lena n-árasáin chairtchláir.

Ábhar Machnaimh: Cad iad na hacmhainní agus na hábhair is féidir liom a fháil i mo phobal chun feabhas a chur ar an timpeallacht foghlama le haghaidh mo leanaí?

Eispéireas foghlama 28: Dearadh mór do mo sheomra ranga

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

Bhí Iníon Uí Bhriain á hullmhú féin dá rang nua naíonán sóisearach. Roinn sí an rang i gcúig spás spéiseanna: spás súgartha le hábhair (gaineamh, uisce, taos súgartha agus péint), spás don súgradh samhlaíoch, agus spás ciúin (leabharlann), spás tógála, agus spás le boird agus suíocháin. Bhain sí úsáid as pictiúir chun lipéid a chur ar na spásanna le haghaidh na leanaí. I mbliana beidh ceathrar leanaí Polannacha aici ina rang. Beidh an Béarla agus an Ghaeilge mar dhara agus tríú teanga ag na leanaí seo. Chun tacú leis an litearthacht bhain Iníon Uí Bhriain úsáid as focail Bhéarla, Ghaeilge agus Pholannacha agus í ag cruthú na lipéad. Chuir sí pictiúir agus comharthaí ilteangacha os cionn na seilfeanna agus na spásanna stórála ionas go mbeadh sé níos éasca ar gach duine agus iad ag glanadh suas. Chomh maith leis sin chuir sí comharthaí fáilte ar fáil i dteangacha dúchais na leanaí, fuair sí roinnt taispeántas ar iasacht dá gcuid oibre agus grianghraif ó thuismitheoirí agus ó na réamhscoileanna ina raibh na leanaí.

Bhain Iníon Uí Bhriain úsáid as cóid dathanna chun cuidiú leis an leanaí a ngrúpaí a aithint. D'eagraigh sí na boird i gcúig ghrúpa le dathanna ag gabháil le gach grúpa. Bheartaigh sí úsáid a bhaint as códú de réir dathanna chun gníomhaíochtaí éagsúla a rothlú agus a bhainistiú i measc grúpaí ar bhonn laethúil, seachtainiúil agus téarmach. D'eagraigh sí agus d'éagsúlaigh sí na gníomhaíochtaí, na hacmhainní agus na roghanna go minic. Tá súil aici roinnt gníomhaíochtaí a bhogadh lasmuigh i rith na bliana cosúil le corpoideachas, tionscadail ghrúpa ealaíne, agus súgradh samhlaíoch: ar a laghad uair sa mhí i rith an gheimhridh agus uair sa tseachtain sna téarmaí eile.

Beidh Sally, Cúntóir Riachtanas Speisialta, sa seomra ranga chun tacú le Fergal, a bhfuil uathachas air. Baineann Fergal úsáid as an gCóras Cumarsáide Malartaithe Pictiúr (CCMP) chun cumarsáid a dhéanamh. Chuir Iníon Uí Bhriain roinnt pictiúr ar fud an tseomra chun cuidiú le Fergal tuiscint a fháil ar a raibh ag tarlú ina thimpeall agus ar an gcéad rud eile a tharlódh.

Tá pleanáil agus struchtúrú na timpeallachta ina gcodanna ríthábhachtacha d'obair Iníon Uí Bhriain. Bhí fhios aici go mbeadh gá le roinnt mhaith athruithe a luaithe is a thiocfadh na leanaí, agus fiú ar bhonn laethúil ina dhiaidh sin, de réir mar a chuirfeadh sí aithne ar na leanaí agus mar a roinnfidís an chinnteoireacht faoina dtimpeallacht foghlama laistigh den seomra ranga agus lasmuigh de.

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom an seomra ranga a dhearadh agus a eagrú ionas go mbainfidh leanaí taitneamh as bheith istigh ann, agus ionas go gcuideoidh sé leo bheith chomh neamhspleách agus is féidir?*

Eispéireas foghlama 30: Tarracóirí i sáinn!

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Setting:** Seisiún naíonra

Bhí an cúpla Claire agus Robert (beagnach 3 bliana d'aois), Lauren (3½ bliain d'aois) agus Oisín (4 bliana d'aois) ag súgradh le tarracóirí agus le tochtóirí lasmuigh. Bhí siad gnóthach ag tógáil bunsraitheanna le haghaidh teach nua a bhí á thógáil acu. Líon siad dhá leantóir le hithir agus le clocha. An chéad tasc eile ná é seo a iompar go limistéar dumpála a bhí suite trasna an fhéir. D'imigh Oisín agus Claire leo ina dtarracóirí. Thug siad faoi deara go gasta nach mbogfadh na tarracóirí ba chuma cé chomh dian is a bhrúigh siad na troitheáin. Bhí an talamh an-mhíchothrom agus bhí an t-ualach trom! Mheas Robert agus Lauren go mbeidís siúd níos láidre. Athraíodh na tiománaithe ach níor tháinig feabhas ar an scéal.

Ina dhiaidh sin bhain siad roinnt den ábhar i gceann de na leantóirí. Chuidigh sé sin pas beag ach fós bhí gá le tréaniarracht chun rothaí an tarracóra a bhogadh. Ghlaigh Claire ar stiúrthóir an naíonra, Rosaleen, le teacht anall agus breathnú ar an bhfadhb. D'imigh Rosaleen ar a glúine chun a fháil amach céard a bhí ag tarlú. Léim Claire ar an tarracóir agus bhrúigh síos na troitheáin chomh láidir agus a d'fhéadfadh sí. *Féach tá an tarracóir greamaithe*, mhínigh Claire. Ansin dúirt Rosaleen: **A thiarcais, cén fáth nach bhfuil na rothaí ag casadh?** Chuala Jamie (4 bliana d'aois), a bhí ina sheasamh ina gcóngar an comhrá, d'imigh sall chun páirt a ghlacadh agus bhreathnaigh ar rothaí an tarracóra. *Baineann Daideo úsáid as rudaí fada adhmaid nuair a ghreamaíonn an tarracóir sa láib*, ar seisean. *An féidir linn seo a dhéanamh Rosaleen?*, arsa Robert. Le cúnaimh Rosaleen d'aimsigh siad bosca mór cairtchláir agus ghearr siad é ina stiallacha fada. Fuair siad amach go raibh stiall amháin rófhada le síneadh trasna an fhéir agus ghearr siad é in dhá leath chun cosán fada a dhéanamh. D'oibrigh an cúigear leanaí lena chéile chun an tarracóir a bhogadh trasna an chairtchláir. Léim Claire ar ais ar an tarracóir agus bhrúigh ar na troitheáin arís. Go mall thosaigh an tarracóir ag bogadh arís agus bhí an-áthas ar gach duine. Ní fada go raibh conbhua de tharracóirí ag baint úsáide as an mbóthar cairtchláir nua, agus leagadh ithir agus clocha sa limistéar dumpála. De réir mar a bhí na leanaí ag súgradh lena chéile rinne Rosaleen iniúchadh ar an gceist leo cén fáth a gcuidíonn cairtchlár an tarracóir a bhogadh. D'eascair comhrá iomlán uaidh seo!

?

Ábhar Machnaimh: An mbainim úsáid as fionnachtana na leanaí chun cuidiú leo a scileanna smaointeoireachta agus réitigh fadhbanna a chothú?

Eispéireas foghlama 31: Cad é an stuif dubh sin?

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 5**Aoisghrúpa:** Leanaí**Setting:** Rang na naíonán (bunscoil)

Múineann Iníon O'Meara 23 naíonán sóisearach agus sinsearach. Le linn tréimhse d'aimsir the thug na leanaí faoi deara go raibh tarra bog dubh ar an mbóthar lasmuigh de gheata na scoile. Shiúil roinnt de na leanaí air agus thug faoi deara go raibh sé an-ghreamaitheach! Spreag sé seo comhrá sa rang faoin 'stuif dubh' agus an chaoi ar tháinig sé le bheith ann. Chun cuidiú leis na leanaí tuiscint a fháil ar éifeacht teasa ar ábhair bheartaigh an múinteoir iniúchadh a phleanáil don lá dár gcionn.

Le linn súgradh struchtúrtha d'oibrigh Iníon O'Meara le seisear leanaí ag an am, fad is a bhí na leanaí eile i spásanna eile sa seomra - mar shampla an spás don súgradh samhlaíoch, an spás ceoil agus ealaíne agus an spás tógála. Bhí sé shoitheach ag an ngrúpa chomh maith le miasa seacláide, uachtair reoite agus ime. D'oibrigh na leanaí i mbeirteanna agus bhí gach beirt freagrach as ceann amháin de na trí ábhar. Thaispeáin Iníon O'Meara do na leanaí a bosca fhuaraitheora a bhí lán le hoighear agus thaispeáin sí cófra dóibh a bhí an-te mar go raibh píobáin téimh laistiar de. D'fhiafraigh sí de na leanaí céard a cheap siad a tharlódh don tseacláid, don uachtar reoite agus don im dá gcuirfí iad san fhuaraitheoir agus dá gcuirfí iad sa chófra. Choinnigh sí taifead ar phíosa mór páipéir de thuairimí na leanaí ina leith seo. Lean na leanaí leo ag tástáil a dteoiricí. Chuir siad roinnt de na soithigh leis na trí ábhar (gach ceann le hábhar éagsúil ann) san fhuaraitheoir agus na trí shoitheach eile sa chófra. D'fhág siad iad ann thar oíche.

An lá dár gcionn chuir Iníon O'Meara i gcuimhne dóibh cad a thuar siad. Go sceitimíneach, d'imigh na leanaí chun a soithigh a fháil ón bhfuaraitheoir agus ón gcófra. Bhí iontas ar na leanaí faoi roinnt de na hathruithe. Bhí an-áthas orthu nár leáigh an t-uachtar reoite san fhuaraitheoir, ach thug Aisling faoi deara, *Seans go mbeadh gá le coinlín óil in ionad spúnóige chun an t-uachtar reoite sin a ithe*, agus í ag tagairt don uachtar reoite sa chófra. Bhí an-díomá ar Peter nach bhféadfaí aon chuid den tseacláid a ithe, mar fiú nuair a bhuail sé an tseacláid a bhí san fhuaraitheoir ní fhéadadh sé píosa a bhriseadh de, agus bhí an píosa sa chófra *róbhog cosúil le bia don leanbh óg*. Bhí Anna den tuairim go dtaitneoidh an t-im a bhí sa chófra lena mamaí, *mar go bhfuil sé deas bog agus ní chuirfidh sé poill san arán le haghaidh mo cheapairí*. Ach bhí na leanaí cinnte de nach dtaitneodh le mamaí Anna an t-im a bhí san fhuaraitheoir mar go raibh sé chomh crua.

Bhain na leanaí agus Iníon O'Meara úsáid as a raibh le feiceáil acu chun a mhíniú cad as ar tháinig an tarra bog dubh. I gcaitheamh na dtrí lá ina dhiaidh sin bhí an-spórt ag na leanaí ag breathnú ar an tarra ag geata na scoile agus ag cruthú iniúchtaí ar 'leá' sa bhaile lena ndeartháireacha agus a ndeirfiúracha.

?

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom deiseanna a sholáthar le gnáthrudáí a thuar agus a iniúchadh agus cuidiú le leanaí tuiscint a fháil ar an saol?*

Eispéireas foghlama 38: Is breá linn dineasáir

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 2**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

Bhí Jason (4½ bliain d'aois) i rang na naíonán sóisearach. D'fhiafraigh sé dá mhúinteoir faoi dhineasáir. Mhol an múinteoir dó ceist a chur ar Sarah (5½ bliain d'aois) ina dtaobh mar go raibh roinnt mhaith ar eolas aici ar an ábhar. Bhí Sarah ábalta freagra a thabhairt ar a cheist agus thosaigh an bheirt acu ag súgradh leis na dineasáir bheaga ar an mbord. Thug Sarah isteach a leabhar gearrthóg faoi dhineasáir an lá dár gcionn chun é a thaispeáint do Jason. D'inis Jason dá mháthair faoi Sarah agus shocraigh sí go dtiocfadh Sarah chuig teach Jason le go mbeidís ag súgradh lena chéile. D'eascair cairdeas an-mhaith idir na leanaí le linn na mblianta sna naíonáin shóisearacha.

?

Ábhar Machnaimh: An gcruthaím deiseanna le gur féidir le leanaí a spéiseanna a roinnt lena chéile agus é sin a úsáid mar bhunús le haghaidh na foghlama?

Eispéireas foghlama 39: An iliomad cineálacha éagsúla teaghlach

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 2**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (creis)

Lá amháin bhí na leanaí sa chreis áitiúil ag déanamh pictiúr faoina dteaghlaigh. Nuair a bhí a bpictiúir críochnaithe acu d'iarr an stiúrthóir, Dervla, orthu a insint do na leanaí eile ag a mboird faoina bpictiúir. Tharraing Amer pictiúr den bheirt mhamá aici agus dá deartháir mór. Phéinteáil Alan pictiúr dá mhamá, dá dhaidí agus dá mhadra. Tharraing Diarmuid pictiúr dá dhaidí, agus dá mhamá le bolg mór agus í ag iompar clainne, agus tharraing Emma pictiúr dá mamaí agus dá peata an t-iasc órga sa bhaile agus pictiúr dá daidí agus den teaghlach eile sa bhaile. D'imigh Dervla ar a glúine in aice le gach beirt. D'éist sí leo, rinne roinnt moltaí agus uaireanta chuir sí ceist orthu. Trí mheán an eispéiris seo thosaigh na leanaí ag forbairt measa ar na héagsúlachtaí i dteaghlaigh agus i mbailte a chéile.

?

Ábhar Machnaimh: Cad is féidir liom a dhéanamh chun cuidiú le leanaí a fheiceáil go bhfuil éagsúlachtaí ina gcuid den saol?

Eispéireas foghlama 40: Ná gortaigh mé toisc go bhfuil mé éagsúil

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 5**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Bhí beirt leanaí ón Lucht Siúil, Winnie (3 bliana d'aois) agus David (4½ bliain d'aois), ag freastal ar an naíonra. Bhí cónaí ar na leanaí i leantóir ar láithreán stad oifigiúil ar imeall an bhaile. Dúirt roinnt de na leanaí rudaí nach raibh go deas mar gheall ar an Lucht Siúil agus faoin áit a bhfuil cónaí ar Winnie agus David. Theastaigh ó Sarah, stiúrthóir an naíonra, déileáil leis na ráitis ghránna seo láithreach ionas go bhféadadh sí cuidiú leis na leanaí ón Lucht Siúil a bheith mórálach astu féin. Chomh maith leis sin theastaigh uaithi a chinntiú go mbraithfidís mar chuid den suíomh. Bhí Sarah den tuairim, dá bhfaigheadh na leanaí eile amach faoi shaol an Lucht Siúil agus faoi chúlraí agus faoi thraidisiúin éagsúla, go mbeadh Winnie agus David in ann cairdis a chruthú níos éasca. Chuir Sarah an puipéad, Ollie, in aithne dóibh, agus labhair Ollie faoin gcaoi a bhraith sé nuair a dúirt daoine rudaí leis a ghortaigh é. Thug sí na leanaí isteach sa phlé agus mhínigh nach bhfuil sé go deas rudaí gránna a rá faoi dhaoine ná faoin áit a gcónaíonn siad. Phleanáil Sarah roinnt gníomhaíochtaí i ngrúpaí beaga mar a mbeadh beirt nó triúr leanaí ag súgradh agus ag obair le Winnie agus David. Thacaigh Sarah leis na leanaí agus iad ag súgradh lena chéile agus ghlac sí páirt í féin go dtí go raibh na leanaí níos compordaí lena chéile.

?

Ábhar Machnaimh: Conas a chuidím le leanaí meas a bheith acu ar chúlraí agus ar thraidisiúin a chéile, agus conas a spreagaim iad le bheith ag súgradh agus ag obair lena chéile?

Eispéireas foghlama 43: Líontán an damháin alla

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Bhí na leanaí i naíonra lasmuigh maidin seaca amháin. D'aimsigh beirt bhuachaillí, Fiachra agus James (an bheirt 4 bliana d'aois) líontán damháin alla. Chuir siad fios ar na gcúntóir sa naíonra, Zola, teacht anall agus féachaint air. Thaitin na dathanna éagsúla go mór leo. Mhínigh Zola dóibh gurbh é a bhí ann ná frithchaitheamh sholas na gréine ar an sioc a bhí ag cruthú na ndathanna sin. Is Francach í Zola agus d'inis sí dóibh gurbh é toile d'araignée an focal Francach ar líontán damháin alla. Rinne siad gáire ag iarrachtaí a chéile é sin a rá! D'fhiafraigh sí de na buachaillí ar mhaith leo grianghraf a fheiceáil den líontán agus rás siad isteach chun an ceamara a fháil, an bheirt ag iarraidh rás níos tapúla ná an duine eile. Rinne Zola an grianghraf a uaslódáil ar an ríomhaire. Rinne na buachaillí staidéar air ag iarraidh a dhéanamh amach conas a rinne an damhán alla an líontán. D'inis na buachaillí do Zola gur theastaigh uatha líontán a dhéanamh freisin. Chruinnigh siad lena chéile réimse ábhar. I measc na n-ábhar sin bhí gliú, páipéar, marcóirí, sreangán, olann le haghaidh cniotála, agus scragall stáin. Chaith siad a lán ama ag déanamh a líontáin agus ag glacadh grianghraf díobh go bródúil. *Ils sont magnifique, quelles couleurs (Tá siad ar fheabhas ar fad, agus féach ar na dathanna áille)*, arsa Zola.

Tar éis lóin rith na buachaillí amach chun an líontán a fheiceáil agus bhí sé deacair orthu é a aimsiú mar go raibh an t-oighear leáite anois. Bhí díomá orthu. Le linn an chiorcail chomhrá ag an ngrúpa i dtaobh conas a leánn oighear agus sneachta agus an chaoi a raibh sé deacair ar Fhiachra agus James an líontán a aimsiú toisc gur leáigh an t-oighear. An lá dár gcionn thug leabh eile DVD isteach faoi dhamhán alla. Bhreathnaigh siad go léir air. Le linn na seachtainí ina dhiaidh sin rinne roinnt leanaí tionscadail ar dhamhán alla agus rinne leanaí eile iniúchadh ar oighear.

Ábhar Machnaimh: Cé chomh minic a spreagaim na leanaí le páirt a ghlacadh i dtionscadail ar nithe a bhfuil spéis acu iontu?

Eispéireas foghlama 44: Stair a athchruthú

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

Tá cónaí ar na naíonáin shóisearacha i mbaile ina bhfuil caisleán mór. Thug siad cuairt air cúpla seachtain ó shin, lena múinteoir agus le roinnt tuismitheoirí. Ghlac an múinteoir agus na leanaí roinnt mhaith grianghraf digiteach. Chonaic na leanaí roinnt gnéithe éagsúla den chaisleán agus phléigh siad iad agus d'fhoghlaim faoi cé bhí ina c(h)ónaí ann agus na feidhmeanna a bhí ag codanna éagsúla an chaisleáin. Lá amháin díreach tar éis na cuairte d'iarr an múinteoir orthu caisleáin dá gcuid féin a dhéanamh. D'oibrigh siad i ngrúpaí de cheathrar agus bhí cead acu úsáid a bhaint as aon ábhar ba mhian leo. Roghnaigh roinnt díobh bloic, roghnaigh roinnt eile Lego, roinnt eile ábhair athchúrsáilte, agus bheartaigh roinnt eile pictiúir a tharraingt.

Bheartaigh grúpa amháin samhail den chaisleán a dhéanamh as ábhair athchúrsáilte, lena n-áirítear bosca cairtchlár agus figiúirí ar scála beag. Ghlac Dylan (beagnach 5 bliana d'aois) a bhfuil spina bifida air páirt ghníomhach. Bhí roinnt athruithe le déanamh ag Lisa, a chúntóir riachtanas speisialta, ar na hábhair ionas go bhféadfadh Dylan páirt a ghlacadh ar bhonn chomh neamhspleách agus ab fhéidir. Chinntigh sí gur greamaíodh an caisleán go daingean den bhord le téip agus go raibh téip dhéthaobhach ar roinnt de na píosaí cheana féin ionas go bhféadfadh Dylan iad a úsáid. Sa mhéid go bhfuil roinnt míchumas fisiceach ag Dylan go minic bíonn cúnaimh uaidh ó chara sa rang, Liam, a bhíonn i gcónaí ar fáil chun lámh chúnata a thabhairt. Bhí an grúpa an-sásta leis an saothar críochnaithe agus chaith siad roinnt mhaith ama ag súgradh leis.

Thug siad an caisleán amach ag am súgartha cúpla uair. Choinnigh Dylan an caisleán ar a ghlúine ina chathaoir rothaí agus sháigh duine eile é sa chathaoir. Lá amháin rinne siad dearmad an caisleán a thabhairt isteach arís agus an mhaidin dár gcionn nuair a tháinig siad isteach fuair siad an caisleán lasmuigh agus é fliuch báite bog! Chonaic siad an tionchar a bhí ag an mbáisteach ar chairtchlár ach ní raibh siad ró-ínníoch ina thaobh. Bheartaigh siad a shamhlú gur fhairtheoirí agus ainmhithe fiáine iad agus roinn siad an clós súgartha ina limistéir éagsúla de chaisleán. Thiomáin Dylan timpeall go gasta ina chathaoir rothaí ag troid i gcoinne na n-ainmhithe fiáine.

Forbraíodh téama an chaisleáin i gcaitheamh na laethanta ina dhiaidh sin agus d'fhoghlaim na leanaí faoi stair an chaisleáin agus léigh siad leabhair agus bhreathnaigh ar chlár teilifíse ar an ábhar. Méadaíodh go mór an spéis acu i saol caisleáin agus rinne siad a lán taighde agus agallaimh leis an leabharlannaí áitiúil agus chruthaigh siad culaithrití seanré a chuir siad ar taispeáint do ranganna eile ag an tionól.

Ábhar Machnaimh: *Cá mhéad a dhéanaim chun na leanaí a spreagadh le machnamh a dhéanamh ar a láidreachtaí agus ról éagsúla a ghlacadh sa súgradh?*

Eispéireas foghlama 47: Ní hea, seo mo sheal

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 6**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Bhí grúpa de cheithre leanbh (idir 3 agus 4 bliana d'aois) ag súgradh lasmuigh lena rothair agus a dtarracóirí i réamhscoil. D'eascair díospóid eatarthu. D'imigh beirt leanaí chun cainte le Breda, ball foirne. Labhair sí leis an ngrúpa de cheathrar agus d'fhiafraigh díobh cén fhadhb a bhí ann. *Seo mo sheal ar an rothar*, arsa Robert. *Agus seo mo sheal an tarracóir a bheith agam*, arsa Jenny. *Ní hea*, arsa David de scread, *Fuair mise é ar dtús*. Shuigh Claire go daingean ar an tarracóir gan páirt a ghlacadh san argóint agus rinne Jenny iarracht í a shá den tarracóir. Thug Breda faoi deara ón méid seo nach raibh dóthain rothar agus tarracóirí ann do chách. *Feicim nach bhfuil dóthain ann daoibh go léir. Céard is féidir linn a dhéanamh faoi seo*, arsa Breda: *Táim ag iarraidh smaoineamh céard a rinneamar nuair a bhí an fhadhb chéanna againn i leith sealanna a ghlacadh ar an ríomhaire an tseachtain seo caite. An féidir le haon duine cuimhneamh cad a rinneamar?* Thosaigh na leanaí ag argóint arís. Scread Robert *Tuigim, an t-Orláiste uibhe. Sin a rinneamar. Gheobhaidh mise é*. D'fhill sé tar éis nóiméid leis an orláiste uibhe. Tar éis roinnt plé a bheith acu d'aontaigh na leanaí úsáid a bhaint as an orláiste, agus ghlac Robert freagracht as bheith i bhfeighil agus é a chur ar an gcéim i gcóngar ionas go bhfeicfeadh gach duine é.

Bhunaigh Robert agus Jenny niteoir carranna agus iad ag fanacht. Nuair a bhí an t-am istigh rith siad trasna chun a seal a bheith acu. Níor theastaigh ó Claire an tarracóir a thabhairt do Jenny agus dhiúltaigh David éirí den rothar. Shín Jenny a méar i dtreo an orláiste agus d'inis do David go raibh a sheal críochnaithe. D'fhéach sé ar Robert agus thug an rothar dó. Choinnigh Breda súil ghéar ar na leanaí de réir mar a bhainistigh siad a mbréagáin mar a d'aontaigh siad.

Ábhar Machnaimh: An gcuidím leis na leanaí fadhbanna a réiteach agus aighneas a réiteach ina measc féin?

Eispéireas foghlama 48: Margadh an fheirmeora

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang naíonáin (bunscoil sa Ghaeltacht)

Le linn sraith ceachtanna drámaíochta bhunaigh grúpa leanaí i rang na naíonán sóisear agus sinsear, in éineacht le Múinteoir Síle, stalláí margaidh sa spás súgartha. Thugadh roinnt mhaith de na leanaí cuairt ar an margadh áitiúil feirmeora maidineacha Sathairn lena dtuismitheoirí agus bhí fhios ag na leanaí eile ina thaobh seo ó na hamanna roinnte nuachta. Fuair Múinteoir Síle frapaí súgartha, mar shampla ábhair scríbhneoireachta agus airgead, soithigh bhia fholmha, agus prócaí. Ghlan sí an bord taispeántais agus d'úsáid é mar chuntar. Ghlac na leanaí ról éagsúla agus thug cuireadh do Mhúinteoir Síle bheith ina custaiméir. Thar an gcéad chúpla lá eile thug siad boinn airgid 1, 2, 5, agus 10 cent isteach ar scoil chun

táirge a cheannach. D'fhorbair an súgradh le linn na seachtaine de réir mar a bhunaigh leanaí stalláí níos speisialaithe. Ag an bpointe sin bhí an spás sa seomra ranga le haghaidh na stalláí an-teoranta. Mhol Múinteoir Síle go bhféadadís athshocrú a dhéanamh ar na boird agus na cathaoireacha

chun spás a dhéanamh. Agus iad ar cipíní, chuidigh na leanaí léi é seo a dhéanamh. Bhí cead pleanála i bhfeidhm anois chun síneadh a chur leis an margadh! Thosaigh níos mó agus níos mó stalláí nua ag teacht ar an bhfód de réir mar a rinne leanaí nithe as taos súgartha agus de réir mar a thug siad cartáin fholmha ón mbaile. Bhunaigh siad stalláí áit a raibh a bpéintéireachta agus a mbláthanna féin á ndíol acu. Thug siad seanbhréagáin agus leabhair ón mbaile leo agus dhíol iad lena chéile. Bhídís ina gcustaiméirí agus ansin ina n-úinéirí stalláí. Chuidigh Múinteoir Síle leo comharthaí a dhéanamh le haghaidh na stalláí éagsúla. Rinne roinnt leanaí comharthaí a thaispeáin praghas a n-earraí.

Sheol Múinteoir Síle nóta abhaile ag insint do na tuismitheoirí céard a bhí ar siúl ag na leanaí agus thug cuireadh dóibh cuairt a thabhairt ar mhargadh na leanaí nuair a bhí siad ag fágáil na leanaí ar scoil nó á mbailiú. Rinne sí fístéip de roinnt de na heipeasóid súgartha. Lá eile bhain sí úsáid as an margadh chun fadhb a chur faoi bhráid na leanaí, agus d'fhiafraigh sí di féin os ard ar chóir di na boinn airgid a bhí aici a úsáid chun íoc as planda a chosain 5c (naíonáin shóisearacha) nó 10c (naíonáin shinsearacha). De réir mar a rinne gach leanbh na fíorbhoinn airgid a láimhseáil (1c, 2c, 5c, agus 10c), spreag sí na leanaí le hiniúchadh a dhéanamh ar na meascáin éagsúla de bhoinn airgid a d'fhéadfaidís a úsáid le haghaidh na bplandaí.

Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom úsáid níos mó a bhaint as an súgradh samhlaíoch chun cur le forbairt scileanna litearthachta agus uimhearthachta na leanaí?*

Eispéreas foghlama 51: An cluiche a athchruthú**Téama: Cumarsáid, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 1****Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Seisiún naíonra**

Bhí an Bhrasaíl agus Éire le cluiche cairdeachais sacair a imirt. Bhí roinnt leanaí sa ghrúpa súgartha arb as an mBraisíl dóibh agus bhí an-sceitimíní orthu. Bhí a lán de na leanaí ag caitheamh a ngeansaithe foirne. Maidin an chluiche rinne siad meirgí agus bratacha. Bhí roinnt de na leanaí le dul chuig an gcluiche an tráthnóna sin lena dtuismitheoirí i mBaile Átha Cliath. Labhair na leanaí agus Liz, stiúrthóir an naíonra, faoi seo ag an gciorcail comhrá. Baineann roinnt leanaí úsáid as Portaingéilis, teanga oifigiúil na Brasaíle, agus spreag sé seo plé breise agus fiosracht i measc na leanaí eile. D'éist Liz leis na scéalta faoi cé a bhí chun an cluiche a bhuachan agus cérbh iad na himreoirí ab fhearr. Tar éis an phlé tharraing na leanaí pictiúir a bhain leis an téama 'Peil'. De réir mar a tharraing siad d'éist Liz le scéalta faoina líníochtaí agus scríobh sí abairt in aice gach pictiúir bunaithe ar a raibh á rá ag na leanaí. Léigh sí seo le haghaidh na leanaí. Chuidigh roinnt de na leanaí léi a 'scéalta' a léamh.

Amuigh sa chlós theastaigh ó roinnt de na leanaí a bheith ina n-imreoirí sacair ar fhoirne na hÉireann agus na Brasaíle. Rinne siad cuaillí as a gcótaí. D'iarr Liz ar na leanaí eile teacht agus tacú leis na foirne. Mhol sí dóibh táille a ghearradh ar chead isteach chuig an gcluiche. Bhain siad úsáid as clocha mar airgead agus as duilleoga mar thicéid agus d'imigh Seán agus Rianna isteach chun meirgí agus bratacha a fháil. Thug roinnt leanaí eile cathaoireacha amach agus d'eagraigh siad seastáin don lucht féachana. Bheartaigh Olivia uachtar reoite a dhíol ag an gcluiche agus bhain úsáid as píosaí páipéir mar uachtar reoite. Baineadh úsáid arís as clocha mar airgead chun na nithe seo a cheannach!

Roghnaíodh foirne agus aontaíodh ar rialacha an chluiche. Thug Liz a feadóg ar iasacht do réiteoir an chluiche, Ciara. Shéid sí an fheadóg go láidir agus thosaigh an cluiche. Scream an lucht féachana nuair a d'éirigh leis na foirne cúl a fháil agus thug tacaíocht do na himreoirí le linn an chluiche. Chroith siad na meirgí go spreagúil. Shéid an réiteoir an fheadóg ag deireadh an chluiche agus baineadh amach comhscór. Chroith an dá thaobh lámha lena chéile agus thacaigh an lucht féachana leo arís. Ar fhilleadh ar an seomra istigh dóibh, d'eagraigh Liz micreafón samhlaíoch agus chuir sí agallamh ar an dhá fhoireann. Chuir sí síneadh leis an gcomhrá seo trína tuairimí féin a chur in iúl agus trí cheisteanna a chur.

Ábhar Machnaimh: Conas is féidir liom deiseanna a sholáthar chun cur le súgradh na leanaí lasmuigh?

Eispéireas foghlama 52: Dul go dtí an fíaclóir

Téama: Cumarsáid, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

Baineann Iníon Ní Mhurchú, an múinteoir ranga ag rang na naíonán sóisearach agus sinsearach, úsáid as an gcúinne do shúgradh samhlaíoch chun tacú le foghlaim na leanaí ar fud théamaí *Aistear*, chomh maith le teangacha, mata, OSCE agus OSPS i *gCuraclam na Bunscoile*. Athraíonn fócas an tsúgartha gach coicís nó mar sin. Baineann na leanaí úsáid as an gcúinne chun ligean orthu go bhfuil siad ag cócaireacht nó ag bácáil nó ag tabhairt aire do leanaí óga, go bhfuil siad sa chaife, ag an dochtúir, san oifig áitiúil leasa shóisialaigh, ag an ngaráiste, sa leabharlann, i stáisiún na ngardaí, ag iascaireacht ar thrálaer, nó ag dul ar laethanta saoire. An mhí seo toisc roinnt leanaí ag léiriú spéise i gcúrsaí fiacla, bheartaigh Iníon Ní Mhurchú agus na leanaí ligean orthu go raibh siad *ag dul go dtí an fíaclóir*. Tá roinnt de na leanaí tar éis a gcéad fiacla a chailliúint agus tá roinnt eile tar éis cuairt a thabhairt ar an bhfíaclóir leo féin nó le deartháireacha nó deirfiúracha níos sine nó lena dtuismitheoirí.

Baintear úsáid as an gcúinne don súgradh samhlaíoch de réir mar a shroicheann leanaí an scoil agus ag amanna éagsúla den lá nó den tseachtain ag brath ar cad iad na gníomhaíochtaí atá ar siúl. Eagraíonn Iníon Ní Mhurchú an cúinne don súgradh samhlaíoch ionas go n-áireofaí ann ábhar súgartha iomchuí chun tacú le foghlaim agus forbairt na leanaí, lena n-áirítear scileanna litearthachta agus uimhearthachta. Mar shampla, tá teileafón agus ríomhaire ann do rúnaí an fhioclóra. Chomh maith leis sin tá leabhar nótaí agus peann luaidhe ann chun coinní a dhéanamh agus tá leabhair agus irisleabhair ann sa seomra feithimh.

Bhí na leanaí an-sceitimíneach faoina lialann fíaclóireachta féin a chruthú. An tseachtain dár gcionn d'eagraigh agus d'atheagraigh na leanaí an lialann fíaclóireachta agus iad ag cur leis an liosta othar de réir a chéile. Uaireanta ghlac Iníon Ní Mhurchú páirt sa súgradh leis na leanaí, agus uaireanta eile bhreathnaigh sí orthu. Ó am go chéile rinne sí idirghabháil, go háirithe nuair a bhí an chuma air go raibh an súgradh ag éirí athráiteach. Uaireanta chuir sí frapaí, focal nó smaoinemh nua faoina mbráid, uaireanta eile rinne sí moladh, chuidigh sí aighneas a réiteach agus rinne sí eiseamláiriú ar ról nua. Le linn na seachtaine, ní hé amháin go raibh na leanaí ag súgradh sa spás don súgradh samhlaíoch, ach bhí comhráite ag na leanaí faoina gcúairt ar an bhfíaclóir. D'éist siad le scéalta faoin bhfíaclóir agus léigh siad leabhair iomchuí sa chúinne leabharlainne. Bhí siad ag súgradh le frapaí amhail gloiní cosanta, folcadh béil, bior fiacla, taos fiacla, cótaí bána, druileanna, lionsaí formhádúcháin, scátháin, agus instealltaí. D'imir siad cluichí amhail *Feicim le mo shúilín*, *Aimsigh na difríochtaí*, *Aimsigh an ceann cor* ag baint úsáide as pictiúir agus nithe atá bainteach leis an bhfíaclóir. Bhain formhór na leanaí úsáid as roinnt mhaith focal atá bainteach leis na bhfíaclóir. Ar an Aoine tháinig an t-altra déadliachta ón gclinic sláinte áitiúil. Bhain sí úsáid as scuab agus fiacla ollmhóra chun a mhíniú conas a scuabann tú na fiacla. Faoi dheireadh na seachtaine bhí an gnó sa lialann fíaclóireachta faoi bhláth agus bhí na leanaí ag déanamh fiacla bréige agus bhí teanntáin fiacla á dtairiscint acu.

Ábhar Machnaimh: Cé chomh minic is a bhreathnaím ar na leanaí agus a éistim leo de réir mar atá siad i mbun súgartha samhlaíoch, agus conas is féidir liom cur leis an súgradh seo?

Eispéireas foghlama 55: Cumhacht an cheoil agus na scéalaíochta

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Cúram lae lánaimseartha agus páirtaimseartha (creis)

Tá siondróm Down ag Abi (beagnach 4 bliana d'aois) agus freastalaíonn sí ar chreis áitiúil. Baineann an fhoireann an-úsáid as ceol i rith an lae. Casann siad cantaireacht speisialta chun an t-aistriú ó ghníomhaíocht amháin go gníomhaíocht eile a éascú agus baineann siad úsáid as amhráin fhuinniúla chun leibhéal fuinnimh a ardú, go háirithe sa tráthnóna. Thug Mella, an stiúrthóir seomra, faoi deara gur fhreagair Abi go dearfach do cheol. Cuidíonn Abi go fuinniúil leis an nglanadh suas nuair a chasann siad amhrán an ghlanta suas. Is breá léi nuair a chasann siad amhrán na fáilte, *Dia duit Abi, conas atá tú inniu?* (ag dul tríd ainmneacha na leanaí go léir). Déanann sí miongháire nuair a úsáidtear a hainm.

Is breá le Abi go háirithe é nuair a chásann siad an t-amhrán, *Rólaí polaí* - éiríonn sí an-bheoga agus inspreagtha. Chomh math leis sin úsáideann Mella a lán den teanga súgartha agus cuidíonn le hAbi agus leis na leanaí eile le forbairt a dteanga. Imríonn siad cluichí rannaireachta agus déanann Abi gáire nuair a chruthaíonn a cairde scéalta grinn agus focail raiméise. Is breá léi freisin casfhocail agus rabhlóga.

Baineann Mella úsáid as scéalaíocht chruthaitheach chun focail agus smaointe nua a chur faoi bhráid na leanaí. Caitheann sí hata agus clóca speisialta scéalaíochta chun cuidiú le gach duine a bheith sa giúmar ceart don scéalaíocht. Suíonn na leanaí ar phónaireáin. Uaireanta baineann Mella úsáid as ceol don scéalaíocht. Déanann sí iarracht píosaí ceoil a mheaitseáil le scéalta. Is breá le Abi an chuid seo.

Le cúnadh ó na leanaí agus a dteaghlaigh chruthaigh Mella réimse frapaí a chuir sí i mála scéalaíochta chun na scéalta a thabhairt chun beatha. Mar shampla, sa mhála (clúdach piliúir ildaite) d'fhéadfadh ceithre nó cúig cinn de fhrapaí a bheith ann - frapaí atá bainteach leis an scéal. Ina measc bheadh figiúirí ar scála beag, figiúirí iompair agus ainmhithe, torthaí, pictiúir de charactair agus a n-ainmneacha scríofa faoina mbun, príomhfhocail scríofa i gcló mór, maisc ag léiriú mothúcháin éagsúla, bábóg óg nó teidí, hata, bróga, píosaí éadaigh, cineálacha éagsúla bia, tóirse, steiteascóp, eochracha, fón póca, boinn airgid, grianghraif, bréagáin amhail puipead de mhadra rua nó figiúr cairtchláir, glasraí amhail tornapa don scéal, *An Tornapa Ollmhór*. Níl teorainn leis an liosta frapaí a d'fhéadfaí a úsáid! Déanann Mella a dícheall leabhar fíorasach a úsáid a bhaineann leis an scéal. Uaireanta úsáideann sí scéalta mar

gheall ar an tír ina bhfuil an scéal suite, uaireanta scéal i dtaobh na garraíodóireachta, uaireanta scéal mar gheall ar spóirt agus ar ainmhithe. Is cuidiú mór í leabharlannaí áitiúil Mella nuair a bhíonn leabhair á lorg aici. Bíonn Abi i gcónaí sáite i ngach scéal a insíonn Mella agus bíonn sí i gcónaí ag iarraidh a fháil amach cathain a chuirfidh Mella an chéad scéal eile ar fáil!

Ábhar Machnaimh: Cad iad na frapaí súgartha is féidir liom a úsáid chun scéalta a thabhairt chun beatha?

Eispéireas foghlama 56: Am do scéal

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 5**Aoisghrúpa:** Leanáí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

Bhí rang na naíonán sinsearach, ina raibh 28 buachaill, á n-ullmhú féin d'am scéalaíochta. Shocraigh siad isteach ar na mataí ag cúl an tseomra ranga in aice an spás leabharlainne. Chuir an múinteoir a hata scéalaíochta air agus bhí roinnt frapaí in aice leis chun cuidiú leis an scéal *Jack agus an Gas Pónaire* a insint. Léigh sé an scéal dóibh le cúnaimh ó roinnt de na buachaillí a roghnaigh ról éagsúla sa scéal.

Le linn am plé d'fhiafraigh an tUasal Ó Dónaill de na buachaillí cur síos a dhéanamh ar na carachtair éagsúla sa scéal. Chuir sé roinnt ceisteanna orthu amhail: *An raibh sé ceart gur sheol máthar Jack é leis féin chun an bhó a dhíol? An raibh sé ceart do Jack nithe a ghoid ón bhfathach?* D'eascair roinnt comhráite suimiúla as an bplé seo. Níos déanaí an lá sin d'imir na buachaillí cluichí le focail thábhachtacha ón scéal. Is breá leo seo a dhéanamh go háirithe focail raiméise a chruthú.

Tháinig an tUasal Ó Dónaill ar ais chuig an scéal an lá dár gcionn agus d'iarr orthu deirí eile a chumadh don scéal. Níos déanaí le linn am drámaíochta rinne na buachaillí aisteoireacht ar an scéal *Jack agus an Gas Pónaire*. Chuir siad deirí nua leis mar shampla cairdeas á dhéanamh idir Jack agus an fathach, Jack ag díol na bó agus a lán airgid á fháil aige air sin, Jack ag fágáil baile agus gan an t-airgead á thabhairt dá mháthair, na gardaí ag gabháil Jack agus iad á thabhairt chuig stáisiún na nGardaí, príomhoide na scoile ag gloach ar mháthair Jack chun a fháil amach cén fáth nach bhfuil sé ag freastal ar scoil. Thóg an múinteoir ar a gcuid smaointe agus chuidigh leo a scéalta féin a fhorbairt. Thar an gcéad dá lá eile, ag obair i mbeirteanna, scríobh na buachaillí a scéalta féin faoi Jack. Bhain siad úsáid as focail ón gclár bán bunaithe ar an bplé acu agus bhain siad úsáid as a litriú féin ar fhocail. Chuir na leanaí a gcuid líníochtaí féin leis an scéal. Mhol an tUasal Ó Dónaill do na buachaillí go bhféadfaidís na leathanaigh a ghreamú le chéile agus leabhar a chruthú ar a gcuirfidís a n-ainmneacha mar údair agus maisitheoirí leabhar. Chuir siad isteach uimhreacha leathanaigh agus fiú amháin cóid ISBN! An tseachtain dár gcionn thug na buachaillí cuairt ar sheomra ranga na naíonán sóisearach chun léamh do na leanaí i ngrúpaí beaga. Fuair na tuismitheoirí an deis na leabhair a léamh nuair a thug siad na buachaillí ar scoil an lá dár gcionn nó nuair a bhí na buachaillí á mbailiú acu.

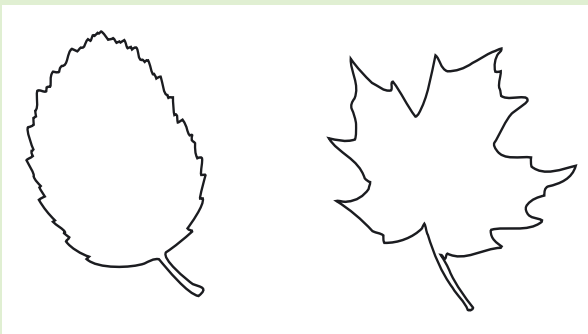
Ábhar Machnaimh: *Conas is féidir liom scéalaíocht a úsáid chun scileanna smaointeoireachta ardoird a chothú?*

Eispéireas foghlama 59: Pictiúir Fómhair

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

Thug Bean Uí Chonaire, múinteoir rang na naíonán sinsearach, faoi deara nár ghlac Val (5 bliana agus 9 mí) páirt sa phlé ranga nó grúpa ach uair amháin. Tá stad sa chaint aige agus bhí inní ar an múinteoir go raibh sé ag éirí níos náirí ina thaobh seo agus é ag labhairt os comhair na leanaí eile.

Mar chuid dá n-obair ar an bhfómhar, tharraing na leanaí pictiúir trí dhuilleoga a chuimilt ar an leathanach. Labhair Bean Uí Chonaire agus na leanaí faoi na nithe a chuideodh leo 'pictiúr maith' a dhéanamh, agus scríobh Bean Uí Chonaire na nithe seo ar an gclár dubh. Tharraing sí pictiúr in aice leo chun cuidiú leis na leanaí na focail sin a léamh.

Rinne mise dhá phictiúr de chuimilteáin duilleoga*Bhain mise úsáid as trí dhath Fómhair i mo phictiúr*

Ó Mheán Fómhair i leith, bhuail Bean Uí Chonaire le tuismitheoirí Val dhá uair chun labhairt leo faoi bhealaí éagsúla cuidiú le Val lena chuid urlabhra. Chuir siad í i dteagmháil lena theiripeoir urlabhra. Trí úsáid a bhaint as straitéisí a mhol an teiripeoir, rinne sí iarracht cúpla nóiméad d'aird aonair a thabhairt do Val gach lá. Ceann de na straitéisí ar bhain sí úsáid aisti ná labhairt go mall leis agus ar an gcaoi seo rinne sí eiseamláiriú ar an gcaoi a bhféadfadh seisean a urlabhra a mhoilliú. Chuidigh seo le Val a stad sa chaint a shárú.

An lá úd agus na leanaí ag déanamh a líníochtaí le duilleoga, d'imigh Bean Uí Chonaire ar a glúine taobh le grúpa Val agus labhair sí leis agus leis na leanaí eile sa ghrúpa faoi na pictiúir agus í ag baint úsáide as na focail a scríobh sí ar an gclár dubh. D'fhiafraigh sí de Val cad a bhí éasca dó agus cad a bhí deacair ó thaobh na gníomhaíochta de, agus an raibh sé sásta lena phictiúr. Labhair sí faoi na dathanna a d'úsáid sé chomh maith le cruthanna na nduilleog. Thug sí faoi deara gur chuir sé inní ar Val nuair a cuireadh ceisteanna air, agus gur éirigh an stad sa chaint níos measa dá bharr. Bhí an chuma air go raibh sé níos compordaí nuair a d'úsáid sí cur chuige comhráiteach, agus í ag cur a tuairimí in iúl agus ag ligean do Val freagra a thabhairt dá mba mhian leis. Nuair a thug sí seo faoi deara, níor chuir sí mórán ceisteanna agus ina ionad sin bhain sí úsáid as frásaí agus tuairimí a chuidigh le Val labhairt faoina chuid oibre ag baint úsáide as na focail agus na frásaí ar an gclár dubh, amhail dathanna an fhómhair, dearg agus oráiste, imill spiacánacha, agus thug sí a lán deiseanna do Val iad seo a úsáid. Theastaigh ó na leanaí úsáid a bhaint as na duilleoga chun pictiúr mór fómhair a chruthú lasmuigh de dhoras a seomra ranga ionas go bhfeicfeadh a dtuismitheoirí agus an príomhoide é. Mar chuid den tionscnamh seo tá sé beartaithe ag Bean Uí Chonaire úsáid a bhaint as focail agus as frásaí fómhair le haghaidh Val arís agus deiseanna beaga a thabhairt dó iad a úsáid.

Scríobh Bean Uí Chonaire na nótaí seo a leanas ina comhad cleachtóra.

Val	30/09/08	Fuaimniú maith na bhfocal agus na bhfrásaí faoin bhfómhar nuair a labhraíonn sé go mall agus i ngrúpaí beaga.
	Na chéad chéimeanna eile	Breac síos a bhfuil á dhéanamh ag Val mar bhealach cuidiú leis bheith ag labhairt.

?

Ábhar machnaimh: An bhfuilim oscailte do 'theachtaireachtaí' ó leanaí faoin gcaoi is fearr tacú leo lena gcuid foghlama?

Eispéireas foghlama 60: Comhráite faoi uimhreacha

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 2**Aoisghrúpa:** Leanaí óga, mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Feighlíocht linbh

Tugann Bernie, atá ina feighlí linbh, aire do Jack (16 mhí d'aois), Sorcha (3 bliana d'aois) agus Rhiannon (5 bliana d'aois) ina baile féin. Déanann Bernie a lán gníomhaíochtaí a phleanáil don tseachtain chun tógáil ar a bhfuil déanta ag Sorcha sa naíonra, agus ag Rhiannon ar scoil.

Luan amháin d'imigh siad ag siúl chuig na siopaí. Ar an mbealach thosaigh siad ag comhaireamh na gcarranna dearga a bhí páirceáilte ar thaobh na sráide; chuardaigh Rhiannon agus Sorcha le haghaidh uimhreacha 1, 2, agus 3 ar uimhirphlátaí na gcarranna (rinne Rhiannon amhlaidh le haghaidh uimhreacha 4, 5 agus 6 freisin). Thug Rhiannon faoi deara go raibh uimhreacha ar roinnt doirse tithe agus siopaí. Labhair siad ina dtaobh seo agus mhínigh Bernie cad chuige na huimhreacha sin. Shroich siad an bosca poist. Ghlac Sorcha agus Rhiannon beirt litir ina lámha chun é a chur sa bhosca poist agus thug Rhiannon faoi deara go raibh uimhir 5 ar an stampa. D'fhiafraigh siad de Bernie cad a bhí i gceist leis an uimhir agus mhínigh sí gurb é sin costas an stampa. D'fhéach Bernie chuige gur cuireadh Jack san áireamh trí a aird a dhíriú ar rudaí. Ó am go chéile d'imigh sí ar a glúine taobh le Jack ina bhugaí agus phointeáil i dtreo rudaí agus chuir síos ar na nithe mórthimpeall air.

Ar an gCéadaoin bhí Bernie ag bácáil leis na leanaí. Shuigh Jack chun boird ina ardchathaoir agus shuigh na cailíní ar chathaoireacha agus a naprúin orthu. Bhí hataí arda á ndéanamh acu. Thug Bernie mias de thorthaí boga do Jack chomh maith le spúnóg ionas go bhféadfadh sé é a mheascadh agus ithe fad is a rinne sí féin agus na cailíní cásanna borróige a chomhaireamh, ag féachaint chuige go mbeadh ceann an duine ann do mhamáí, daidí agus do na deirfiúracha agus deartháireacha. *Conas a dhéanfaimid na borróga seo, Bernie?*, a d'fhiafraigh Rhiannon. Mhínigh Bernie an modh. Chuir sí seacláid leáite ar bharr agus chuir na cailíní leamhachán i ngach cás borróige chomh maith le sú talún beag, a phioc siad an mhaidín úd sa ghairdín le Bernie.

Ar laethanta eile chuardaigh siad le haghaidh uimhreacha sa chistin, mar shampla ar an meaisín níocháin, ar phacáistí bia, agus i leabhair scéalaíochta. *! Cad chuige an uimhir sin?*, a d'fhiafraigh Sorcha agus í agus Rhiannon ag cuidiú le Bernie éadaí a chur isteach sa mheaisín níocháin agus an clár ceart á roghnú acu. Chuir Bernie síos ar na heispéiris seo do Jack agus d'fhéach chuige go raibh sé san áireamh sna comhráite. Cuidíonn na leanaí le Bernie lena gníomhaíochtaí laethúla cúraim tí agus labhraíonn Bernie leo faoin na nithe atá á bhfoghlaím acu trí mheán na n-eispéireas praiticiúil seo agus an chaoi a bhfuil na nithe sin á bhfoghlaím acu.

?

Ábhar machnaimh: An spreagaim na leanaí le ceistanna a chur orm mar chuid dá gcomhráite liom?

Eispéireas foghlama 62: Spéis ar leith a fhorbairt

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na naíonán (bunscoil)

D'imigh rang na naíonán sóisearach ar thuras chuig feirm oscailte. Ghlac siad a lán grianghraf agus bhí a múinteoir, an tUasal Shaw, ag baint úsáide as na grianghraif sin chun chuidiú leo machnamh siar ar an eispéireas sin, agus a fháil amach cad a thaitin leo faoin turas agus cad a d'fhoghlaim siad. Bhí sé ag obair le grúpa de dháréag leanaí, fad is a bhí seisear eile ag súgradh sa chúinne ag ligean orthu go raibh siad ar fheirm, agus seisear eile ag tógáil tréidialann ag baint úsáide as bréagáin bheaga agus as taos súgartha. Labhair na leanaí faoi bheith ag suí in aice lena gcairde ar an mbus, faoi lón a ithe lasmuigh, faoina mbuataisí a chaitheamh, faoi bhia a thabhairt d'uain, faoi shicíní beaga bheith ina lámha acu, agus faoi fhéachaint ar laonna óga ag ól bainne ó úthanna na mbó. Dúirt leabh amháin: *Dúirt an fear linn go dtarraingíonn an t-asal an chait. Dar le leabh eile: Sin mar nach bhfuil mórán tarracóirí ar an bhfeirm sin agus sin a dhéanann tú mura bhfuil tarracóir agat. Sin a dúirt daideo liom. Dar le leabh eile: Dúirt an fear ar an bhfeirm nach bhfuil mórán asal fágtha ach tá na céadta ag mo dhaideo.* Chuidigh an tUasal Shaw leis na leanaí níos mó ná cur síos a dhéanamh agus tabhairt faoin hipitéisiú, faoin samhlu agus buille faoi thuairim a thabhairt. Rinne sé seo trí fhrásaí a úsáid amhail, *Ní fheadair cad a bhí ar na cairteacha a bhí á dtarraingt ag an asal. Dá mbeadh ar an bhfeirmeoir tuilleadh barr a chur, cad a dhéanfadh sé gan tarracóirí. Ní fheadair conas a bhraitheann an t-asal faoi bheith ag obair ar an bhfeirm?* Ghlac na leanaí páirt sa chomhrá faoi conas mar a bhí an saol ag a seantuismitheoirí ar an bhfeirm. Ansin chuir an tUasal Shaw an cheist, *Conas a gheobhaimis é seo amach?*, mhol cailín beag amháin ceist a chur ar na seantuismitheoirí. Thosaigh an comhrá seo tionscadal ranga faoi shaol ar an bhfeirm nuair a bhí mamó agus daideo óg. Mar chuid de pháirt a ghlacadh sa tionscadal seo chuir na leanaí agallamh ar a seantuismitheoirí, d'fhéach siad ar sheanghrianghraif, fuair siad seanuirlisí feirme agus bhraith siad iad agus fuair siad tuilleadh eolais ina dtaobh, d'fhoghlaim siad amhráin faoin bhfeirm agus thóg siad 'sean'-fheirm le bréagáin bheaga. Le linn an tionscail d'fhoghlaim na leanaí focail nua faoin saol ar an bhfeirm agus d'fhoghlaim siad faoin gcaoi a bhfuil an saol ar an bhfeirm athraithe ón am a bhí a seantuismitheoirí óg, agus chuidigh sé seo leo tuiscint a fháil ar am ag dul thart.

Ábhar machnaimh: Cé chomh maith is a úsáidim comhráite agus spéiseanna na leanaí mar fhócas don fhoghlaim bhreise?

Eispéireas foghlama 64: Is buachaillí a bhíonn ina bpíolótaí!

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa: Mamailínigh agus leanaí****Suíomh: Seisiún naíonra**

Bhí Amy, Fionnán, Colm, agus Róisín (idir 2 bhliain 11 mhí d'aois agus 4 bliana 3 mhí d'aois) ag súgradh lasmuigh. Bhí siad ag ligean orthu go raibh siad ag dul chun na Fraince ar eitleán. Bhí stiúrthóir an naíonra, Joan, ag taifeadadh a gcuid súgartha ar thaifeadán fístéipe. Bhí Áine, cúntóir an ghrúpa ag súgradh le roinnt de na leanaí eile agus súil á coinneáil aici ar a raibh ag titim amach idir Colm agus na leanaí eile. Bhí roinnt frapaí eagraithe ag na leanaí chun eitleán a chruthú agus anois bhí siad ag cinneadh ar na róil éagsúla. Bhí Colm an-soiléir go raibh seisean le bheith ina píolóta ar an eitleán agus go mbeadh Fionnán ina chomhphíolóta aige. Mhínigh Colm don bheirt chailíní go mbeidís siúd ina mbanmhaoir eitleáin, ag tabhairt deochanna do dhaoine agus ag taispeáint dóibh cá bhfuil na bealaí éalaithe.

Ní raibh Amy agus Róisín sásta leis na róil a tugadh dóibh. Theastaigh ó Amy bheith ina píolóta freisin.

Colm: *Ní féidir le cailíní bheith ina bpíolótaí!*

Róisín agus Amy: *Is féidir.*

Colm: *Is sibhse na mná san eitleán a chabtraíonn le daoine. Ní féidir ach le buachaillí bheith ina bpíolótaí. Mar sin beidh mise i mo píolóta ar an eitleán agus beidh Fionnán ina chomhphíolóta liom. (D'aontaigh Fionnán.)*

Amy: *Is féidir linn bheith inár bpíolótaí. Ní theastaíonn uaim súgradh libh.*

D'imigh Amy léi agus fearg uirthi.

Róisín: *Is féidir le cailíní ina bpíolótaí má theastaíonn uathu. (Thug Róisín sonc do Cholm agus thug sé sonc ar ais di).*

Thosaigh an bheirt acu ag caoineadh. Bhí Áine ag breathnú air seo go léir agus d'imigh sí chuig na leanaí chun fiafraí díobh céard a tharla. Thug Amy é seo faoi deara agus d'fhill ar an ngrúpa.

Róisín: *Dúirt Colm nach féidir le cailíní bheith ina bpíolótaí.*

Colm: *Buachaillí a bhíonn ina bpíolótaí agus thug sí sonc dom.*

Róisín: *Thug sé sonc domsa freisin.*

Áine: *Anois a chairde tuigeann sibh nach bhfuil cead agaibh bheith ag gortú a chéile, nach dtuigeann? Cuireann sé as dom go mór nuair a chloisim nach bhfuil sibh cineálta lena cheile. Ní fheadair an féidir linn an fhadhb seo a réiteach. Teastaíonn uaibh go léir bheith in bhur bpíolótaí, nach ea?*

D'aontaigh Amy, Fionnán, Colm, agus Róisín.

Áine: *D'imigh mise go Meiriceá ar mo laethanta saoire anuraidh agus bhí cailín ina píolóta ar an eitleán mar sin tuigim gur féidir le cailíní bheith ina bpíolótaí freisin. Tuigimid go mbíonn a lán post éagsúil ag buachaillí agus cailíní. An cuimhin libh an scéal faoi Rosie a bhí ina tiománaí leoraí a thug a leoraí chun bia a cheannach do bha a comharsana? Nó céard faoi Bert atá ina altra a thug aire do Neena nuair a bhris sí a cos agus nuair a bhí uirthi dul chuig an ospidéal? Mar sin ní dóigh liom gur féidir a rá nach féidir ach le buachaillí amháin bheith ina bpíolótaí. Anois conas is féidir linn an fhadhb seo a réiteach? An bhfuil aon smaointe agaibh faoinar féidir linn a dhéanamh?*

Róisín: Beidh mise agus Amy inár bpíolótaí agus is féidir leis na buachaillí bheith san eitleán.

Colm: Níl sé sin féaráilte, teastaíonn uaimse bheith i mo píolóta freisin.

Áine: **An bhféadfaimis dhá eitleán a bheith againn?**

Amy: D'fhéadfaimis! Is féidir leatsa agus le Fionnán bheith in bhur bpíolótaí ar eitleán na mbuachaillí agus beidh mé féin agus Róisín inár bpíolótaí ar eitleán na gcailíní.

Colm: Sin é, agus eitleoimid chun na Fraince le chéile. Mise agus Fionnán chun tosaigh agus is féidir libhse muid a leanúint.

Fionnán: Sea.

Róisín: Agus déanfaimid na heitleáin a pháirceáil in aice lena chéile sa chlós páirceála d'eitleáin agus dul ag siopadóireacht. Tabharfaimid airgead daoibh.

Áine: **Sin plean maith.**

Bhí an ceathrar leanaí gnóthach ansin ag tógáil an dara eitleán agus gan rómhoill bhí an ceathrar píolótaí san aer ar an mbealach chun na Fraince.

Nuair a d'imigh na leanaí abhaile bhreathnaigh Áine agus Joan ar na bhfistéip a bhí déanta acu den lá. Thóg siad ceithre ghrianghraf as agus bhain úsáid astu chun scéal eispéireas foghlama na leanaí a thaifeadadh. Rinne siad cóip den scéal le haghaidh gach linbh. Thaispeáin na leanaí an scéal dá dtuismitheoirí agus d'inis an scéal dóibh, agus chuir siad é isteach ina bhfillteáin oibre. Ina gcomhaid chleachtóra scríobh Áine agus Joan nóta faoi na smaointe a bhí ag na leanaí i leith cad is féidir le buachaillí agus cailíní a dhéanamh agus cad nach féidir leo a dhéanamh. Tá sé beartaithe acu tuilleadh póstaer agus scéalta a fháil faoi fhir agus mná i róil nach bhfuil steiréitipiciúil agus iad seo a phlé leis na leanaí. Tá sé beartaithe acu freisin roinnt súgartha a phleanáil leis na leanaí ina dtabharfar dúshlán dá stéiréitíopáil inscne.

?

Ábhar machnaimh: Conas is féidir liom meas a léiriú ar shúgradh na leanaí agus ar a smaointe fad is a chuidim leo réiteach a fháil ar fhadhb – réiteach a fheileann do chách?

Eispéireas foghlama 65: Féach, casann an liathróid!

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 3**Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Chruthaigh Mary, stiúrthóir an naíonra, an scéal seo a leanas chun doiciméadú a dhéanamh ar fhoghlaim Claire, Robert agus Kyle trí ghníomhaíocht ag bord an uisce.

Grianghraf 1

Bhí an cúpla Claire agus Robert (4 bliana d'aois) agus a gcara Kyle (beagnach 3 bliana d'aois) ag súgradh ag an tráidire uisce. Bhí siad ag líonadh agus ag folmhú soitheach agus bhí uisce á dhoirteadh acu isteach i rothaí uisce agus ag breathnú orthu ag casadh.

Grianghraf 2

Bhí leanaí ag baint trialach as nithe éagsúla amhail liathróidí agus ciúbanna a chur sna rothaí uisce. Thaitin le Claire úsáid a bhaint as an taephota chun an t-uisce a dhoirteadh. Thosaigh Robert ag déanamh amhlaidh. Bhain sé úsáid as canna spréite ón ngairdín glasraí chun uisce a chur ar na bloic a chuir sé sa roth uisce. Bhreathnaigh Kyle air seo, ag roghnú go ciúin gan aon doirteadh uisce a dhéanamh ag an roth uisce.

Grianghraf 3

Fhíoc Claire suas liathróid oráiste agus chuir sí é ar bharr an rotha uisce. Bhreathnaigh Robert agus Kyle uirthi agus uisce á dhoirteadh aici ón taephota. Thosaigh an liathróid ag casadh ag barr an rotha uisce. *Mary, tar anseo. Féach cad a tharla, a dúirt sí go sceitimíneach. D'imigh Mary ar a glúine chun a fheiceáil cad a bhí ag titim amach. D'imigh Kyle ar a ghlúine freisin. D'iarr Mary ar Claire tuilleadh uisce a dhoirteadh. Bhreathnaigh siad go léir go cúramach ar an liathróid agus é ag casadh. A Thiarcais, féach air sin anois, arsa Mary. Dhoirt Robert tuilleadh uisce ar bharr na gciúbanna. Ní chasann mo chinn. Níl sé sin féarúilte, ar seisean. B'fhéidir go bhféadfá triail a bhaint as liathróid mar a rinne Claire, a mhol Mary. Thóg Robert amach na ciúbanna agus chuir liathróid a bhí ina lámh isteach ina n-ionad. Dhoirt sé uisce ar an liathróid leis an gcanna spréite agus thosaigh an liathróid ag casadh freisin. Féach, arsa Robert de bhéic. Rinne Kyle miongháire. Thug sé cuairt ar an tráidire uisce níos déanaí i rith na lae agus thosaigh ag casadh liathróidí.*

D'inis Mary an scéal do na leanaí an lá dár gcionn agus thaispeáin sí grianghraif dóibh. Chuir siad an scéal ar taispeáint ar bhalla an naíonra. Thar an gcéad chúpla lá eile rinne Mary agus na leanaí iniúchadh ar cén fáth nach gcásann an ciúb mar a dhéanann na liathróidí.

Ábhar machnaimh: *Conas is féidir liom am a chur ar leataobh chun doiciméadú a dhéanamh ar roinnt d'fhoghlaim agus d'fhorbairt na leanaí trí úsáid a bhaint as insint scéalta?*

Eispéireas foghlama 66: Daoine eile a chur san áireamh

Téama: Féiniúlacht agus Muintearas, Aidhm 3 agus Sprioc foghlama 5

Aoisghrúpa: Leanaí

Suíomh: Rang na naíonán (bunscoil)

Bhí cúigear as naonúr cailíní i rang na naíonán sóisearach ag súgradh amuigh sa chlós ag am lóin. Bhí Iníon Davison ar dhualgas clóis. Chuala sí cailín eile, Louise, ag iarraidh páirt a ghlacadh sa súgradh. Bhí an cara is fearr ag Louise, Síle, as láthair an lá úd. D'inis na cailíní do Louise nár theastaigh uathu súgradh léi. Láithreach bonn d'imigh Iníon Davison chuig Louise agus chuir in iúl di gur thuig siad gur gortaíodh a mothúcháin: *Louise, feicim go bhfuil díomá ort agus go bhfuil tú i d'aonar. Tá gá agam le cabhair chun aire a thabhairt do gach duine sa chlós. Ar mhaith leat cabhrú liom, le do thoil?* Chuidigh Iníon Davison agus Louise lena chéile don chuid eile d'am lóin. Tar éis lóin d'inis Iníon Davison do mhúinteoir rang Louise faoinar tharla sa chlós. Níos déanaí an lá sin chruinnigh an múinteoir na leanaí don chiorcal comhrá. Chuir sí ar leataobh an obair a bhí beartaithe aici agus thug faoin bplé seo a leanas: *Cad a dhéantar má iarrann duine ort an bhfuil cead acu súgradh leat ach go bhfuil do dhóthain daoine agat sa ghrúpa cheana féin?* Thosaigh sí an plé ag baint úsáide as an mbábóg ranga Ruby. D'inis Ruby don rang go raibh uirthi suí ina haonar lá amháin ar thuras scoile. Chuir sí síos ar a mothúcháin agus d'inis sí dóibh go raibh sí an-chorraithe agus gur theastaigh uaithi a bheith sa bhaile lena Mamaí agus a Mamó. D'fhiafraigh an múinteoir de na leanaí cad a d'fhéadfadh na leanaí eile i rang Ruby a dhéanamh ionas nach dtarlódh a leithéidí. Mhol siad straitéisí cosúil le sealáíocht, suí le Ruby, amhráin a chasadh le chéile ionas go mbeadh gach duine páirteach fiú dá mbeadh duine ag suí ina n-aonar, nó teidí a fháil chun suí in aice leis. D'fhorbair an múinteoir agus na leanaí an comhrá seo thar an gcéad chúpla lá eile.

Bhreact an múinteoir síos ina leabhar pleanála conas a d'éirigh le Louise go sóisialta sna laethanta ina dhiaidh sin, agus go háirithe nuair a bhí Síle as láthair. Scríobh sí nóta freisin ina comhad cleachtóra.

?

Ábhar machnaimh: Conas is féidir liom úsáid níos fearr a bhaint as eolas measúnaithe d'am na huair a bhailím trí bhreathnú ar leanaí agus bheith ag éisteacht leo?

Eispéireas foghlama 67: Mothúcháin a chur in iúl

Téama: Cumarsáid, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Freastalaíonn Caoimhín (3 bliana d'aois) ar naíonra. Is breá leis ceol. Phléigh a thuismitheoirí leis an stiúrthóir, Eimear, an chaoi a bhfuil sé deacair air a mhothúcháin a chur in iúl i gceart agus an chaoi a gcuireann sé sin as dó. Le cúpla seachtain anuas bhí Eimear ag múineadh amhrán do Chaoimhín agus do na leanaí eile sa ghrúpa i dtaobh mothúcháin éagsúla. Bhí úsáid á baint acu as uirlisí ceoil freisin fad is a bhí na hamhráin á gcanadh acu agus ag bhí siad bogadh leis an gceol chun cuidiú leo mothúcháin éagsúla a chur in iúl. Lena linn seo go léir, agus le linn am sùgartha, bhí Eimear ag breathnú ar Chaoimhín chun a fháil amach conas a chuir sé é féin in iúl. Ghlac sí nótaí mionsonraithe mar gheall ar a eispéiris foghlama. Léirigh na nóta sin go raibh dul chun cinn á dhéanamh ag Caoimhín ag léiriú do na leanaí eile conas a bhraith sé. Chuir Eimear an t-eolas seo in iúl dá mhamaí agus dá dhaidí an chéad uair eile a chonaic sí iad.

Samplaí de nótaí Eimear ina comhad cleachtóra.

*Dé Luain 18 Feabhra, 12.10 i.n. Súgradh lasmuigh**Bhí Caoimhín ag súgradh ina aonar sa chlais ghainimh. Rinne sé an gaineamh a chur isteach i dtrucail. Tháinig Anraí agus Sorcha sall chun cuidiú leis. Dúirt Caoimhín, "Ná déan" agus rinne buicéad eile in aice leis a thairiscint dóibh.**Dé Céadaoin 27 Feabhra, 9.40 r.n. Súgradh laistigh**Bhí Caoimhín, Eoin, Niamh, agus Amy ag imirt le foireann taeghréithe. Thug Eoin cupán tae do Chaoimhín. D'fhiafraigh Amy de Eoin an bhféadfadh sí roinnt tae a bheith aici. Rinne Eoin neamhaird den iarratas seo agus d'éirigh Amy corraithe. Rinne Caoimhín a chupán tae a thairiscint di.*

Ábhar Machnaimh: An gcuirim am ar leataobh chun athbhreithniú a dhéanamh ar mo bhreathnadóireachtaí ar eispéiris foghlama na leanaí mar bhealach le feiceáil cén dul chun cinn atá ar siúl acu?

Eispéireas foghlama 68: Cad atá sa mhála draíochta?

Téama: Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 4 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Leanaí óga agus leanaí**Suíomh:** Feighlíocht linbh

Tugann Mary aire do Chris (14 mhí d'aois), a bhfuil siondróm Down air, agus dá dheirfiúr Tamzin (beagnach 4 bliana d'aois) ina teach féin. Bhí Chris ag suí ar an gcairpéad sa seomra suite agus é ag suí i gcoinne cúisíní. Shuigh Mary ar an urlár in aice leis agus thathantaigh ar Tamzin teacht anonn chucu. Bhí Mála Draíochta ag Mary ina raibh a lán rudaí a chruinnigh sí ón teach.

Mary: *Chris agus Tamzin féach, (ag croitheadh an mhála), cad atá sa mhála, meas sibh?*

Tamzin: *Lig dom féachaint.*

Mary: *Ceart go leor, anois dún na súile agus cuir an lámh isteach sa mhála agus aimsigh rud éigin. Cad atá ann, meas tú?*

Tamzin: (Dhún sí a súile agus chuir a lámh isteach sa mhála.) *OOOH! Braithim rud éigin le fionnadh. An cat atá ann?*

Mary: *Nílím cinnte. D'fhéadfadh gur cat atá ann?*

Tamzin: *Níl fhios agam. (Thóg sí an rud as an mála.) Lámhainn atá ann. Óinseach mise. (Thug sí an lámhainn do Chris.)*

Shín Chris chun tosaigh agus thóg an lámhainn le fionnadh mín réidh air ó Tamzin. Chuir sé a lámh ar an bhfionnadh go cúramach, rinne gliog gliog glórach, agus thug an lámhainn ar ais do Mary, ansin dhírigh sé a aird ar Tamzin arís agus ar an mála.

Mary: *Bíodh seans ag Chris anois.*

Chuir Chris a lámh go cíocrach isteach sa mhála agus thóg amach barr stáin bhrioscaí. Chas sé timpeall an barr agus chonaic sé é féin frithchaite sa stán agus thosaigh ag stánadh air sular thug sé an barr ar ais do Mary.

Mary: *Cé hé sin?* (Thug sí an barr ar ais do Chris agus shín amach é chun go bhfeicfeadh sé é féin.)

Tamzin: *Lig domsa breathnú air freisin. Féach, sin tusa Chris, féach. Agus sin mise. (Chrom sí i dtreo Chris ionas go bhféadfaidís beirt iad féin a fheiceáil sa bharr.)*

Ansin bhuail Tamzin an barr lena lámh agus rinne sí torann leis. Bhain sé seo geit as Chris agus thosaigh sé ag caoineadh. Thóg Mary an barr agus bhuail é go héadrom ciúin agus mhínigh sí do Chris cad a bhí ar siúl aici. Léirigh Chris nach raibh spéis aige sa bharr. Ina ionad sin d'fhill sé ar an mála agus thóg amach cupán séalaithe plaisteach ina raibh pasta tirim. Chroith sé an cupán, agus nuair a chuala sé an glór a rinne an pasta, rinne sé miongháire agus bhain triail eile as. Leanadh ar aghaidh leis seo go dtí go raibh gach rud tógtha ag Chris agus Tamzin as an Mála Draíochta. Ansin thosaigh Tamzin ag cur gach rud ar ais sa mhála, agus thosaigh an ghníomhaíocht arís.

I dtaifead laethúil Chris scríobh Mary na nithe seo a leanas:

- *Bhí sé sceitimíneach agus fíorach faoin Mála Draíochta.*
- *Shuigh sé suas le tacaíocht ó na cúisíní.*
- *Níor thaitin an torann mór leis.*

Sheol Mary an taifead laethúil abhaile, agus rinne sí tagairt don eispéireas leis an Mála Draíochta nuair a labhair sí le daid Chris ar an Aoine, nuair a tháinig sé chun na leanaí a bhailiú, faoina raibh ar siúl ag Chris agus Tamzin an tseachtain sin. Bhain daid Chris úsáid as an eolas seo chun tuairisc chun dáta a thabhairt don fhisiteiripeoir mar gheall ar dhul chun cinn Chris.

?

Ábhar machnaimh: An mbainim úsáid as rudaí agus as gníomhaíochtaí a mbeadh spéis ag na leanaí iontu agus a spreagfadh a bhfiosracht ag baint úsáide as tascanna sa suíomh chun tuilleadh eolais a bhailiú faoi cé chomh maith is atá ag éirí leo?

Eispéireas foghlama 69: Dúshlán spráúil lasmuigh leis an gceamara

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 1**Aoisghrúpa:** Mamailínigh agus leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Bhí Liam agus Jean, beirt d'fhoireann an naíonra, agus sé leanbh déag (idir 2½ agus 4 bliana d'aois) ag súgradh lasmuigh. Chuir Liam gliondar ar na leanaí nuair a thug sé isteach liathróidí nua móra boga dóibh. Bhí na leanaí an-sceitimíneach agus rug siad go léir greim ar cheann amháin agus thosaigh á bpreabadh, á speachadh agus á rolladh. Bhí fáil ag na leanaí ar na liathróidí gach lá nuair a bhí siad lasmuigh. Shocraigh Liam tascanna dóibh ó am go chéile a bhí dírithe ar na scileanna comhordúcháin lámh-súl a fhorbairt, agus ionas go bhféadfadh sé léiriú maith a fháil ar a ndul chin cinn sna scileanna sin agus mar thoradh air sin cuidiú leo.

An Luan úd agus iad ag súgradh lasmuigh, mhínigh Liam agus Jean do na leanaí go raibh siad chun roinnt cluichí rollacha a imirt. Is éard a bhí i gceist ná a liathróid bhog a rolladh os a gcomhair amach, chuig an taobh, agus chuig a chéile. Roinn Liam an grúpa ina dhá leath, agus d'fhiafraigh den ghrúpa d'ochtar leanaí a bhí ag obair leis, *Ní fheadair cá mhéad liathróid a bheidh ag teastáil uainn? Cúig cinn. Ní hea, trí cinn. Cúig cinn, a Liam, a tháinig mar fhreagraí. Roghnóimid cúig cinn agus feicimid ansin an bhfuil ár ndóthain againn*, ar seisean. Chomhair beirt de na leanaí cúig cinn agus thug iad trasna chuig Liam. Ansin d'iarr Liam ar gach leanbh ceann amháin a thógáil. Thug duine de na leanaí faoi deara nach raibh dóthain ann do gach duine, agus d'iarr an leanbh air tuilleadh a fháil! Labhair siad faoin ngá a bhí ann liathróid an duine a bheith acu. Thosaigh comhrá cosúil leis seo i ngrúpa Jean.

Le liathróid an duine, thosaigh na leanaí ag rolladh a liathróidí. Thosaigh gáire ina measc nuair a bhuail na liathróidí cosa na leanaí agus nuair a phreab siad leo i ngach treo. Thosaigh na leanaí ag rith ina ndiaidh. Léirigh roinnt leanaí frustrachas leis na liathróidí mar nach rachaidís sa treo a theastaigh uathu. Rinne Liam agus Jean iombhá leo agus thacaigh leo. Rinne siad eiseamláiriú ar an rolladh.

Sna seachtainí ina dhiaidh sin d'eagraigh Liam agus Jean roinnt gníomhaíochtaí rollacha, agus ina dhiaidh sin gníomhaíochtaí ina raibh ar na leanaí nithe a chaitheamh san aer chun cuidiú leo lena scileanna comhordúcháin. Bhain siad úsáid as rudaí éagsúla amhail pónaireáin, liathróidí ar thoisí éagsúla, agus bréagáin bhoga. Rinne siad na leanaí a thaifeadh ar fhístéip sa chéad seachtain agus ansin arís ceithre mhí dár gcionn. Thaispeáin siad an fhístéip do na leanaí agus labhair siad leo faoi cé chomh maith is a d'fhoghlaim siad conas nithe a rolladh agus a chaitheamh san aer. Thaitin sé go mór leis na leanaí fístéipeanna dóibh féin a fheiceáil agus chuir siad a dtuairimí in iúl: *Féach orm ag caitheamh na liathróidí! Bhí sé mór millteach. Ní féidir le mo dheartháir é a dhéanamh.*

Ábhar machnaimh: Conas is féidir liom úsáid níos fearr a bhaint as fístéipeanna chun cur le foghlaim na leanaí agus a ndul chun cinn a thaispeáint dóibh?

Eispéireas foghlama 70: Tuar ceatha de dhathanna

Téama: Cumarsáid, Aidhm 2 agus Spríoc foghlama 4**Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Seisiún naíonra**

Bhí deichniúr leanaí (idir 3 bliana d'aois agus 4 bliana 4 mhí) ag freastal ar naíonra. Thug stiúrthóir an naíonra, Eilís, faoi deara go raibh sceitimíní ar na leanaí lá amháin nuair a chonaic siad tuar ceatha sa ghairdín. Láithreach bonn thug siad criáin agus páipéar amach agus tharraing na leanaí a dtuar ceatha féin mar a chonaic siad é sa spéir. Thug sí faoi deara an spéis a léirigh roinnt díobh in ainmneacha na ndathanna, go háirithe indeagó agus vialait. Sna seachtainí ina dhiaidh sin d'eagraigh Eilís roinnt eispéireas chun go bhfoghlaimeodh na leanaí tuilleadh faoi dhathanna.

Le cúnamh ó Eilís labhair na leanaí faoi dhathanna agus d'fhoghlaim na hainmneacha díobh de réir mar a shiúl siad i bpáirc sa chomharsanacht, de réir mar a bhí siad i mbun gníomhaíochtaí péintéireachta agus gníomhaíochtaí le taos súgartha, agus de réir mar a rinne siad glasraí a shórtáil san ollmhargadh agus cultacha do bhál Cinderella. Chomh maith leis sin rinne siad tástáil ar dhathanna a mheascadh, agus dúirt siad go raibh 'draíocht' cruthaithe acu, nuair a mheasc siad, faoi stiúir Eilís, gorm agus buí chun glas a chruthú agus dearg agus buí chun oráiste a chruthú. De réir mar a d'imigh an mhí ar aghaidh d'eagraigh Eilís spásanna do dhathanna éagsúla sa seomra. Bhí dath ar leith ag baint le gach spás, mar shampla Éan Gorm agus Dearg, an t-Inneall Dóiteáin, chomh maith le rudaí ar na dathanna sin. Sna seachtainí ina dhiaidh sin bhain sí úsáid as tascanna éagsúla chun measúnú a dhéanamh ar chumas na leanaí dathanna a mheaitseáil, a ainmniú agus a roghnú. I measc na dtascanna sin bhí siopa stocaí ag na leanaí. Gach lá d'iarr sí ar bheirt leanaí bheith i bhfeighil an tsiopa. D'iarr na custaiméirí (Eilís san áireamh) stocaí le dath ar leith. Bhreathnaigh Eilís ar an gcaoi ar chomhlíon na leanaí na horduithe ó na custaiméirí. De réir mar a d'imigh na laethanta thart, thug sí faoi deara gur thosaigh leanaí áirithe ag iarraidh stocaí le pátrúin ar leith agus le meascáin de dhathanna, agus nuair nach raibh siad sásta leis an réimse a bhí ar tairiscint ag an siopa, thug siad stocaí leo ón mbaile chuig an naíonra! Ní fada go raibh siopa gnóthach sa naíonra a bhí ag díol stocaí ildaite agus stocaí neamhchoitianta. Scaip an scéal agus thosaigh tuismitheoirí na leanaí ag tabhairt cuairte ar an siopa chun stocaí a cheannach nuair a bhí siad ag tabhairt na leanaí isteach ar maidin agus á mbailiú sa tráthnóna. Chun an gníomh seo a fhorbairt d'inis Eilís scéalta do na leanaí a d'áirigh tagairt do phátrúin, agus thug sí isteach leabhair fhíorasacha a léirigh pátrúin d'fhionnadh ainmhithe.

Ina comhad cleachtóra rinne Eilís seicliosta de na nithe a thug sí faoi deara sa siopa le linn na seachtaine agus ag baint úsáide as an eolas sin phleanáil sí le haghaidh eispéireas eile a bhain le dathanna agus le pátrúin.

Taiscéalaíocht agus Smaointeoireacht, Aidhm 1 agus Spríoc foghlama 1, Siopa stocaí

	Dáta - D.F.	dearg	oráiste	buí	vialait	glas	gorm	corcra	donn	dubh	bán	striocach	breac
Fionn	15	✓	✓	✓							✓		✓
Deirdre	15	✓				✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Sasha	16	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			✓
Billy	16	✓					✓						
Yussef	17	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
George	17		✓	✓		✓	✓						✓
Alisha	18												
Cara	18												
Leon	19												
Aesha	19												

Ábhar machnaimh: An socraím tascanna a spreagfaidh spéis agus samhlaíocht na leanaí?

Eispéireas foghlama 71: Forbairt scríbhneoireachta

Téama: Cumarsáid, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 4**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang naíonáin (Gaelscoil)

Tá rang naíonáin á mhúineadh ag Iníon Uí Mhurchú i ngaelscoil. An tseachtain seo bhí sí féin agus an rang ag léamh agus ag plé an scéil, *Goldilocks agus na trí bhéar*. Mar chuid de seo bhí plé ann i dtaobh céard a dhéanfadh na trí bhéar dá mbeadh fhios acu cá raibh cónaí ar Goldilocks. Chuir siad tuairimí in iúl maidir lena dtarlódh agus ceann de na moltaí ná go ndéanfadh na beáir praiseach de theach Goldilocks. Thug Iníon Uí Mhurchú tasc do na leanaí agus d'iarr orthu scéalta a scríobh faoi *Goldilocks agus na trí bhéar*. Thug sí tascanna éagsúla do leanaí éagsúla sa rang. Do roinnt de na leanaí thug sí sé phictiúr chun iad a chur in ord an scéil agus chun an focal cuí a roghnú ó liosta focal le cur faoin ngrianghraf cuí. Scríobh grúpa eile leanaí an scéal ina bhfocail féin ina leabhair - leabhair a raibh cruth teachín tuaithe orthu. Scríobh an tríú grúpa leanaí an scéal ina bhfocail féin agus rinne iarracht a shamhlú conas mar a bheadh an scéal dá dtabharfadh na beáir cuairt ar theach Goldilocks. Chuir an múinteoir na príomhfhocail agus na príomhfhrásaí ar fáil bunaithe ar phlé an ranga.

D'imigh Iníon Uí Mhurchú ó ghrúpa go grúpa de réir mar a d'oibrigh na scríbhneoirí óga ar a scéalta. Spreag sí iad le litriú a úsáid nuair nach raibh an focal a bhí á lorg acu ar an gclár bán. Uaireanta bhí sí ag smaoineamh os ard in éineacht leo chun cuidiú leo deireadh an scéil a phleanáil: **Chuir Goldilocks gaoch ar a mamaí nuair a chonaic sí an praiseach a bhí déanta!** Gach lá ag am inste scéil thug sí an deis do sheisear a scéalta a léamh, ag léiriú a gcuid leabhar nó na pictiúir a chuir siad in ord an scéil. Gach tráthnóna nuair a bhí na leanaí imithe abhaile scríobh sí cuntas gearr ar scríbhneoireacht na sé leabh agus chuir leis an eolas a bhí ar taifead aici cheana féin faoina scileanna scríbhneoireachta. Chuir sí freisin cóip d'obair na leanaí ina bhfillteáin oibre.

Sampla de nótaí Iníon Uí Mhurchú ar scéal Mheadhbh ina comhad cleachtóra.

10 Márta 2009: Choinnigh sí na buncharachtair mar an gcéanna; thug sí isteach carachtar amháin nua (mamaí Goldilocks) ar bhealach loighciúil. D'úsáid sí a litriú féin ag léiriú feasacht mhaith fóineolaíochta. Chuir sí ceithre abairt nua sa bhreis leis chun deireadh eile a chur leis an scéal. Dul chun cinn an-mhaith.

?

Ábhar Machnaimh: Conas a bhainfidh mé úsáid níos fearr as eolas measúnaithe chun tascanna éagsúla a thabhairt do leanaí éagsúla agus ar an gcaoi seo cuidiú leo lena bhfoghlaím agus a bhforbairt?

Eispéireas foghlama 72: Scagthástáil sna naíonáin shinsearacha**Téama: Cumarsáid, Aidhm 2 agus Sprioc foghlama 1****Aoisghrúpa: Leanaí****Suíomh: Rang na naíonán (bunscoil)**

Múineann Iníon Clarke 29 buachaill i rang na naíonán sinsearach. Mar chuid de pholasaithe measúnaithe na scoile bhain Iníon Clarke úsáid as scagthástáil litearthachta leis an rang iomlán go déanach i mí Eanáir. Nuair a bhí na tástálacha á gceartú aici thug sí faoi deara go raibh seisear le marc sa tástáil a bhí níos ísle ná an tairseach tástála. Trí bhreathnóireacht agus comhráite, bhí sí in ann monatóireacht chúramach a dhéanamh ar na buachaillí sin mar gur thuig sí go raibh fuaimeanna na litreacha dúshlánach dóibh, agus i gcás beirte bhí gá acu le tacaíocht leanúnach chun scileanna éisteachta a fhorbairt. Bhí sí den tuairim go mb'fhéidir go raibh fachtóirí eile ina gcúis leis na marcanna ísle sna tástálacha seachas deacrachtaí litearthachta. Chuir sí fachtóirí áirithe san áireamh, amhail teanga, castacht na dtreoracha, agus inní ar leanaí sa suíomh tástála. Tar éis di labhairt le tuismitheoirí na mbuachaillí, d'atreoraigh sí iad chuig an múinteoir tacaíochta foghlama, Bean Mhic Gearailt. Tar éis dea-chaidreamh a chur ar bun leis na leanaí rinne an múinteoir sin tástálacha diagnóiseacha indibhidiúla leo.

Tar éis di an t-eolas go léir a bhí ar fáil a mheas, thug Bean Mhic Gearailt cuireadh do thuismitheoirí an tseisir páirt a ghlacadh i gclár luath-idirghabhála 6-8 seachtaine, d'fhonn cuidiú leo tacú le gnéithe sonracha d'fhoghlaim a leanaí. D'aontaigh Iníon Clarke agus Bean Mhic Gearailt ar roinnt gníomhaíochtaí foghlama breise a bhféadfadh Iníon Clarke úsáid a bhaint astu chun obair leis na buachaillí ar bhonn aonair agus i ngrúpaí.

Ag deireadh an chláir luath-idirghabhála rinneadh tástáil arís ar an seisear. Fuair cúigear marcanna níos fearr an uair seo. Cé go raibh roinnt dul chun cinn déanta ag an séú leanbh, bheartaigh Iníon Clarke leanúint leis an tacaíocht duine le duine a bhí á fháil aige sa rang. Déanfaidh Bean Mhic Gearailt tuilleadh tástála diagnóisí agus measúnaithe air.

Ábhar machnaimh: An bhfuil polasaí scagthástála ag an scoil chun leanaí a shainathint a mbeadh gá acu le tacaíocht bhreise agus/nó speisialaithe?

Eispéireas foghlama 73: Tacú le foghlaim agus forbairt trí mheán an PODA

Téama: Folláine agus Leas, Aidhm 1 agus Sprioc foghlama 2**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Seisiún naíonra

Tá Eoin (3½ bliain d'aois) ag freastal ar naíonra áitiúil. Rinneadh Eoin a dhiagnóisiú le Neamhord ar Speictream an Uathachais (ASD). Chaith Louise, stiúrthóir an naíonra, agus Emily (CRS Eoin), mí Mheán Fómhair ag bailiú eolais faoi Eoin trí bhreathnóireacht dhíreach agus é ag glacadh páirte i ngnáthghníomhaíochtaí, gnáthaimh agus idirghníomhaíochtaí le leanaí eile agus le daoine fásta. Ag deireadh na míosa tháinig siad le chéile chun plé a bheith acu ar an gcaoi tacú le foghlaim agus forbairt Eoin. Dhírigh siad, go háirithe, ar na dúshláin a bhí roimhe agus é ag súgradh agus ag obair le leanaí eile.

Ina dhiaidh sin bhuail Louise agus Emily le tuismitheoirí Eoin. Chuir máthair Eoin síos ar na cóireálacha agus teiripí a bhí á bhfáil ag Eoin. Ceapadh Plean Oideachais don Dalta Aonair (PODA) con chéad téarma, le cúnaimh ón bhFoireann Luath-Idirghabhála in oifig áitiúil Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte. Ar cheann de na spriocanna acu tá cuidiú le hEoin idirghníomhú le daoine eile. Cheap Louise clár gníomhaíochtaí d'Eoin le spriocanna gearrthéarmacha a chuideodh leis na spriocanna a bhaint amach. Ina measc bhí pictiúir a úsáid chun cuidiú le hEoin tuiscint a fháil ar ghothaí gnúise agus scéalta sóisialta a úsáid chun tacú le hEoin agus é ag déileáil le hidirghníomhú sóisialta. Roghnaigh Louise agus Emily cara d'Eoin ó na leanaí eile, a bheadh mar pháirtí aige i ngníomhaíochtaí agus sa súgradh. Déanfar dul chun cinn Eoin ó thaobh an idirghníomhaithe de le daoine eile a dhoiciméadú agus a athbhreithniú i mí Eanáir agus déanfar cuspóirí nua gearrthéarmacha a shocrú don Phlean Oideachais don Dalta Aonair chun cuidiú leis idirghníomhú le daoine eile.

?

Ábhar machnaimh: Conas is féidir liom úsáid a bhaint as an eolas a bhailím trí mheán na breathnóireachta chun cur leis an bPlean Oideachais don Dalta Aonair agus ar an gcaoi sin cuidiú le leanaí a bhfuil RSO acu dul chun cinn a dhéanamh ina gcuid foghlama ar an mbealach is oiriúnaí dóibh ag an am áirithe sin?

Eispéireas foghlama 74: Ag obair i suíomh oideachais speisialta

Téama: Aidhmeanna agus Spriocanna foghlama ar fud na gceithre théama**Aoisghrúpa:** Leanaí**Suíomh:** Rang na Naíonán (bunscoil speisialta)

Freastalaíonn Stephen (6 bliana d'aois) ar scoil speisialta. Tá diostróife mhatánach air agus tá sé faoi mhíchumas éadrom ginearálta foghlama. D'inis a thuismitheoirí dá mhúinteoir, Linda, gur breá leis a mhadra agus go bhfuil an ghráin aige ar thorann. Bunaithe ar mheasúnuithe ar fhoghlaim agus ar fhorbairt Stephen, cheap Linda agus foireann teiripeoirí a oibríonn sa scoil clár d'eispéiris foghlama dó.

Dhírigh Linda ar chumas teanga Stephen, ar a iompar dúshlánach, ar a scileanna luaile agus ar an luathléitheoireacht. Rinne sí breathnú, measúnú agus taifeadh ar a urlabhra agus a scileanna teanga: léirigh sé teanga thromchiallach, mar shampla thug sé *choo choo* ar thraein. Bíonn struchtúr na habairte dúshlánach dó freisin agus bíonn deacrachtaí aige le friotal a chur ar eispéiris, mar shampla tugann sé *goras* ar *doras*. Chuir Linda an t-eolas seo in iúl don teiripeoir urlabhra Nora a rinne tuilleadh tástála, agus, ag baint úsáide as an eolas seo, cheap sí clár laethúil teanga agus urlabhra le haghaidh Stephen.

Bunaithe ar nótaí breathnóireachta Kate (Cúntóir Riachtanas Speisialta) agus ar a nótaí breathnóireachta féin d'iompar dúshlánach Stephen, d'athraigh Linda gnáthamh tráthnóna Stephen. Rinne sí é a atreorú chuig Joan an fisiteiripeoir a thug Stephen chuig linn hidriteiripe an chlinic dhá thráthnóna sa tseachtain, agus thug Gill, an teiripeoir saothair Stephen chuig seomra scíthe *Snoozaleen* dhá thráthnóna sa tseachtain.

Chun tacú le forbairt scileanna luaile Stephen chuir Joan cleachtaí oiriúnacha fisiceacha ar fáil do Linda, a d'áirigh an méid ama a chaitheann sé ag seasamh agus ag suí a athrú. Chun go mbeadh sé níos éasca ar Stephen bogadh timpeall an tseomra ranga d'fhéach Gill ar an bhféidearthacht a bhí ann teacht ar chathaoir rothaí dó. D'eagraigh sí réimse tacaí chun cuidiú leis a chuid deacrachtaí lena scileanna mínluaileacha. I measc na dtacaí sin bhí greamán don pheann luaidhe agus méarchlár ríomhaire sainoiriúnaithe.

Ar deireadh thiar, léirigh measúnú Linda ar scileanna luathléitheoireachta Stephen go raibh a stór focal súilaithe teoranta dá ainm féin. Léirigh tástálacha éagsúla freisin go raibh deacrachtaí aige le nithe a idirdhealú óna chéile ó amharc, go raibh deacrachtaí aige le cuimhne sheicheamhach, agus le seicheamhú éisteachta. I bhfianaise an eolais seo, mhol Gill do Linda go n-eagrófaí seisiúin imeasctha céadfaí i gcomhair Stephen.

?

Ábhar machnaimh: *Conas is féidir liom tógáil ar an obair idirdhisciplíneach ar bhonn leanúnach d'fhonn tacaíocht speisialaithe a sholáthar do na leanaí, más gá, chun cuidiú leo dul chun cinn a dhéanamh ina bhfoghlaim agus a bhforbairt?*